

2021

Perspectiefnota

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Voorwoord.....	2
Leeswijzer	3
De opgave.....	4
Ombuigingsmaatregelen.....	13
Corona	16
Uitgangspunten.....	18
Programma Plezierig Wonen.....	20
Programma Fijn Leven	23
Programma Vitaal platteland	36
Programma Zorg voor wie dat nodig heeft	39
Programma Werken en ondernemen in een sterke regio	44
Programma Actief met duurzaamheid en energie.....	49
Programma Sport is meer!.....	52
Programma Cultuur is van iedereen.....	56
Programma Aan de slag met de Omgevingswet.....	59
Programma Samen Veilig.....	60
Financiën.....	62

Voorwoord

De perspectiefnota is het kaderstellend document voor de komende begroting en het meerjarenbeleid. De perspectiefnota 2021 staat vooral in het teken van de opgave om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting.

De gemeente Berkelland is een financieel gezonde gemeente. Door toenemende uitgaven op verschillende terreinen en een aankomende vermindering van inkomsten moeten er ingrijpende keuzes gemaakt worden om ook in de toekomst een financieel gezonde gemeente te blijven.

In deze perspectiefnota geven wij invulling aan onze focus op de lange termijn en sturen wij op een structureel sluitende begroting. Hierbij streven wij naar meer stabiliteit en het verminderen van schommelingen. Vanuit een solide basis anticiperen we op meevallers en tegenvallers om zo vanuit een meerjarig perspectief koersvast onze opgaven en ambities te realiseren.

In oktober 2019 zijn wij gestart met Berkelland in Balans (hierna BiB). Centrale vraag was: 'Hoe blijft de gemeente ook in de toekomst financieel gezond? Als er geen maatregelen worden genomen heeft de gemeente in het jaar 2023 een tekort van 3,5 miljoen euro.' De werkwijze was vernieuwend voor inwoners, organisatie en bestuur.

Begin mei 2020, werd duidelijk dat de ombuigingsopgave fors groter is dan bij de start van het BiB proces bekend. We hebben daarop, via het uitvoeren van een midterm review bepaald waar we staan ten opzichte van het collegeprogramma. Met deze midterm review en de uitkomsten van de inwonersenquête en deelprocessen vanuit het BiB proces in de hand, hebben we keuzes gemaakt. Daarbij hebben we zoveel mogelijk recht willen doen aan de richting die onze inwoners in het BiB proces ons gaven en aan de pijlers onder 'Samen investeren in Berkelland'.

Deze bestuurlijke keuzes en afwegingen zijn vastgelegd in deze perspectiefnota. Hierbij ziet u dat wij blijven investeren in preventieve zorg door bijvoorbeeld de combinatiefunctionarissen en de sporthal in Ruurlo. Dat we blijven investeren in onze jeugd door onder andere Jimmy's en het Staring College. En dat wij blijven staan voor de energietransitie en wonen in Berkelland.

Maar we buigen ook flink om. Meer dan één miljoen euro op de bedrijfsvoering en forse keuzes op het gebied van onderhoud, sport en cultuur. Ook ontkomen we niet aan een flinke stijging van de OZB.

Voor veel ombuigingen nemen we nadrukkelijk de tijd. Daarnaast hebben wij de komende twee jaren € 300.000 per jaar opgenomen als impuls om de ombuigingen te kunnen realiseren. Denk bijvoorbeeld aan het opzetten van een campagne bij Schuldhulpverlening.

Bij Sport en Cultuur lopen er al trajecten om toekomstbestendig te worden. De noodzakelijke ombuigingsmaatregelen voegen hier een extra dimensie aan toe. Naast procesbegeleiding en de inzet van expertise, is daar mogelijk ook een financiële impuls nodig om de ombuigingen te kunnen realiseren.

Met de keuzes in deze perspectiefnota zetten we de stappen die nodig zijn en zorgen we er samen voor dat Berkelland nu en in de toekomst gezond blijft.

Leeswijzer

In de indeling en lay-out van de perspectiefnota lichten we de belangrijkste zaken zo goed mogelijk uit. Door alle onderdelen apart te benoemen maken we duidelijk aan welke knoppen de raad kan draaien.

- De kopjes Wensen nieuw beleid, (incidentele) Investerings en Ombuigingen bevatten keuzemogelijkheden.
- De kopjes Autonome ontwikkelingen zijn gebaseerd op wetgeving, genomen besluiten en aangegane verplichtingen en bevatten geen keuzemogelijkheid.

Wij beginnen deze perspectiefnota met het weergeven van de opgave waar wij voor staan. Deze opgave is aanzienlijk groter dan de € 3,5 miljoen waarmee we eind 2019 het BiB proces gestart zijn. Door autonome ontwikkelingen en nieuwe wensen is de opgave fors opgelopen en wij hebben de raad hierover op 19 mei 2020 geïnformeerd. In het hoofdstuk Opgave geven wij een overzicht van al deze ontwikkelingen.

Bij brief van 8 juni 2020 hebben wij de raad geïnformeerd over de uitkomsten van de Meicirculaire, die op 19 mei 2020 nog niet bekend was. In een aparte paragraaf over de meicirculaire maken wij deze gevolgen zichtbaar. Hierbij betrekken wij ook de ontwikkelingen rond het gemeentefonds en de Coronacrisis (in een apart hoofdstuk).

Het hoofdstuk Opgave sluiten wij af met het saldo. Een overzicht van de opgave met de door ons voorgestelde dekking. Naast de ombuigingsvoorstellen uit het BiB proces is een verhoging van de Onroerende zaken belasting (OZB) onontkoombaar.

Een belangrijk onderdeel van onze dekkingsvoorstellen zijn de ombuigingsmaatregelen uit het BiB proces. In het hoofdstuk Ombuigingen geven wij een samenvatting van deze ombuigingen en een verantwoording van het proces en onze keuzes. Een uitgebreide procesverantwoording met alle achterliggende documenten is afzonderlijk toegevoegd. Alle ombuigingen worden bij de programma's inhoudelijk toegelicht.

Nu de opgave en de voorgestelde dekking beschreven zijn geven we vervolgens per programma een toelichting op de stand van zaken (midterm review) en algemene ontwikkelingen, de financiële ontwikkelingen en de ombuigingen die voorgesteld worden.

De perspectiefnota is de kadernota voor de begroting 2021 en de meerjarenbegrotingen 2022 tot en met 2024. In de perspectiefnota zeggen we niets over het lopende begrotingsjaar 2020. Dit doen we in de bestuursrapportage 2020.

We hebben wel gekeken naar de ontwikkelingen die we in 2020 zien en die naar onze mening een structureel effect hebben. Deze zijn verwerkt in de perspectiefnota. Het gaat hierbij dan om 'autonome ontwikkelingen' of om 'nieuwe wensen'.

Met deze opzet en indeling van de perspectiefnota willen wij invulling geven aan enkele belangrijke aanbevelingen van de auditcommissie. Bij de begroting 2021 zetten we de volgende stap. Onder andere op de aanbevelingen die zich richten op de ontwikkeling van de beleidskant van de P&C-documenten.

De opgave

Om een financieel gezonde gemeente te zijn en in de toekomst ook te blijven is een sluitend meerjarenperspectief van belang. De begroting 2020 liet dat sluitende meerjarenperspectief nog niet zien. De opgave is om bij deze perspectiefnota te komen tot een sluitend meerjarenperspectief. Om dat te kunnen doen geven we hier eerst de omvang van de opgave weer.

De hier gepresenteerde cijfers komen nagenoeg overeen met de cijfers die met de gemeenteraad zijn gedeeld op 19 mei 2020. Er hebben nog enkele kleine verschuivingen plaats gevonden bij de autonome ontwikkelingen en bij nieuwe wensen/investeringen. De belangrijkste wijziging is de verlaging van de kapitaallasten voor het Staring College.

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024
Begroting 2020	-1.997	-3.085	-3.456	-3.456
Nieuwe wensen/investeringen overig	-61	-362	-667	-667
Nieuwe wensen/investeringen bedrijfsvoering	-	-	-	-
Autonome ontwikkelingen	-739	-991	-991	-991
Autonome ontwikkelingen bedrijfsvoering	-296	-351	-351	-351
Subtotaal	-3.093	-4.789	-5.465	-5.465
Tekort sociaal domein 1-1-20	-1.927	-1.927	-1.927	-1.927
Correctie algemene uitkering	264	-382	-382	-382
Autonome ontwikkelingen sociaal domein	-1.439	-1.429	-1.429	-1.429
Nieuwe wensen/investeringen sociaal domein	-229	-229	-229	-229
Dekking reserve	791			
Nog te dekken sociaal domein	-2.540	-3.967	-3.967	-3.967
Totaal	-5.633	-8.756	-9.432	-9.432

Waar we bij de begroting 2020 nog uitgingen van een tekort van afgerond € 3,5 miljoen exclusief het tekort op het sociaal domein, bedraagt het tekort nu € 9,5 miljoen inclusief het tekort op het sociaal domein.

Naast het oplopen van het tekort is er sprake van gewijzigde inzichten. In de voorbereiding van de perspectiefnota is het tekort nader geanalyseerd. Daarbij zijn we tot de conclusie gekomen dat de verdeling van het tekort anders is dan vorig jaar gedacht. Het tekort van € 3,5 miljoen dat vorig jaar in de begroting was opgenomen is niet gedeeltelijk toe te schrijven aan het sociaal domein. Dat betekent dat onze voorstellen in deze perspectiefnota om te komen tot een sluitend meerjarenperspectief zich, mede ingegeven door uitkomsten van het BiB proces, meer richten op de andere domeinen.

Autonome ontwikkelingen

In de opgave is te zien dat het oorspronkelijke tekort uit de begroting 2020 wordt beïnvloed door autonome ontwikkelingen. Dit zijn ontwikkelingen als gevolg van wetgeving, eerder genomen besluiten en aangegane verplichtingen. In onderstaande tabel zijn de totaalbedragen voor autonome ontwikkelingen uitgesplitst naar programma en onderwerp. In de programma's worden de onderwerpen verder toegelicht.

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024
Plezierig Wonen	0	0	0	0
Fijn Leven	-110	-166	-166	-166
<i>Nieuwbouw Simmelink</i>	0	-51	-51	-51
<i>Aflossing/huur Klaashofweg</i>	-22	-22	-22	-22
<i>Areaaluitbreiding N18</i>	-88	-88	-88	-88
Vitaal Platteland	0	0	0	0
Werken en ondernemen in een sterke regio	-466	-466	-466	-466
<i>Ontwikkeling BUIG</i>	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
<i>Vangnetregeling</i>	1.100	1.100	1.100	1.100
<i>SDOA</i>	-366	-366	-366	-366
Actief met duurzaamheid en energie	0	0	0	0
Sport is meer!	0	0	0	0
Cultuur is van iedereen	0	0	0	0
Samen Veilig	0	0	0	0
Aan de slag met de Omgevingswet	0	0	0	0
Financiën	-163	-364	-364	-364
<i>Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering</i>	-18	-18	-18	-18
<i>Loonontwikkeling</i>	-600	-600	-600	-600
<i>Prijsontwikkeling</i>	-400	-400	-400	-400
<i>Gemeenschappelijke regelingen</i>	-118	-118	-118	-118
<i>Dekking kapitaallasten</i>	73	72	72	72
<i>Ruimtelijke ordening</i>	200	0	0	0
<i>Dividend Twence</i>	200	200	200	200
<i>OZB</i>	80	80	80	80
<i>Ondersteuning SDOA</i>	100	100	100	100
<i>Doorschuif BTW</i>	200	200	200	200
<i>Personeelskosten SW</i>	120	120	120	120
Totaal	-739	-991	-991	-991

De autonome ontwikkelingen bedrijfsvoering worden toegelicht in het programma Financiën.

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024
Financiën				
<i>Bedrijfsvoering</i>	-296	-351	-351	-351
Totaal	-296	-351	-351	-351

De autonome ontwikkelingen voor het sociaal domein worden verder toegelicht in het programma Zorg voor wie dat nodig heeft.

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024
Zorg voor wie dat nodig heeft	-1.439	-1.429	-1.429	-1.429
<i>Wmo</i>	-613	-613	-613	-613
<i>Jeugd</i>	-1170	-1170	-1170	-1170
<i>Algemene voorzieningen</i>	393	403	403	403
<i>Subsidies en bijdragen</i>	-189	-189	-189	-189
<i>PGB</i>	215	215	215	215
<i>Uitvoeringskosten</i>	-75	-75	-75	-75
Totaal	-1.439	-1.429	-1.429	-1.429

Nieuwe wensen/investeringen

Naast de autonome ontwikkelingen zorgen ook nieuwe wensen en investeringen voor een ontwikkeling van de opgave. Voor de nieuwe wensen en investeringen geldt dat hierin in principe een keuze kan worden gemaakt. In de opgavetabel zijn de nieuwe wensen en investeringen opgenomen die een effect hebben op de meerjarenraming. In deze perspectiefnota zijn in de programma's ook de nieuwe wensen en investeringen toegelicht die geen effect hebben op de meerjarenraming omdat voor deze nieuwe wensen of investeringen al dekking aanwezig is. In onderstaande tabel zijn deze nieuwe wensen en investeringen opgenomen met € 0.

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024
Plezierig Wonen	0	0	0	0
Fijn Leven	0	0	-305	-305
<i>Riolering</i>	0	0	0	0
<i>Wegen</i>	0	0	0	0
<i>Voertuigen buitendienst</i>	0	0	0	0
<i>Staring College</i>	0	0	-305	-305
Vitaal Platteland	0	0	0	0
Werken en ondernemen in een sterke regio	0	0	0	0
Actief met duurzaamheid en energie	0	0	0	0
Sport is meer!	-61	-362	-362	-362
<i>Combinatiefunctionarissen</i>	-61	-122	-122	-122
<i>Sporthal Ruurlo</i>	0	-240	-240	-240
Cultuur is van iedereen	0	0	0	0
Samen Veilig	0	0	0	0
Aan de slag met de Omgevingswet	0	0	0	0
Financiën	0	0	0	0
Totaal	-61	-362	-667	-667

Voor het sociaal domein gaat het om de volgende nieuwe wensen en investeringen.

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024
<i>Jimmy's/jongerenwerk</i>	-170	-170	-170	-170
<i>WvGGz</i>	-59	-59	-59	-59
Totaal	-229	-229	-229	-229

Zoals aangegeven zijn er ook een aantal incidentele wensen opgenomen in deze perspectiefnota waarvoor nog geen dekking aanwezig is. In onderstaand overzicht zijn deze wensen weergegeven. Een toelichting staat in het betreffende programma. Deze uitgaven kunnen uit de algemene reserve worden gedekt. Met een solvabiliteit van meer dan 50% (norm is 35%) en een weerstandsvermogen van meer dan 3 (norm is 2) maakt de reservepositie van Berkelland dit ook verantwoord.

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024
Plezierig Wonen	900	0	0	0
<i>Heerlijk Thuis in Huis</i>	-100	0	0	0
<i>Transformatiefonds</i>	1.000	0	0	0
Fijn Leven	0	0	0	0
Vitaal Platteland	-540	0	0	0
<i>Meer bomen in Berkelland</i>	-540	0	0	0
Werken en ondernemen in een sterke regio	0	0	0	0
Actief met duurzaamheid en energie	0	0	0	0
Sport is meer!	0	0	0	0
Cultuur is van iedereen	-30	-30	-30	0
<i>Verhogen bijdrage lokale omroep</i>	-30	-30	-30	0
Samen Veilig	0	0	0	0
Aan de slag met de Omgevingswet	0	0	0	0
Financiën	-300	-300	0	0
<i>Incidentele investeringen ombuigingsmaatregelen</i>	-300	-300		
Totaal	30	-330	-30	0

Ook voor de bedrijfsvoering zijn er incidentele wensen. Deze wensen worden toegelicht in het programma Financiën. Het gaat daarbij om de volgende incidentele wensen ten laste van de algemene reserve.

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024
Datalab Gelderland Oost	50	50	0	0
Organisatieontwikkeling	658	757	0	0
Totaal	708	807	0	0

Groep 7/8 aan de macht

Groep 7/8 aan de macht is een programma om de lokale democratie onder de aandacht te brengen van de jeugd. Het programma wordt uitgevoerd door de Griffie en kost € 13.000. In de perspectiefnota hebben wij geen extra middelen vrij gemaakt voor het uitvoeren van dit programma. De raad en griffie beschikken over eigen middelen waarin deze afweging kan worden gemaakt.

Meicirculaire

De algemene uitkering die wij ontvangen is ons deel van het gemeentefonds, aangevuld met decentralisatie uitkeringen. De groei (of daling) van het gemeentefonds wordt bepaald aan de hand van de ontwikkeling van een gedeelte van de rijksuitgaven (de accres relevante uitgaven). Via de mei- en septembercirculaire worden wij geïnformeerd over de omvang van het gemeentefonds en de wijze waarop het gemeentefonds wordt verdeeld over de gemeenten.

De meicirculaire geeft een positief beeld ten opzichte van mei 2019.

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024
Algemene uitkering in begroting 2020	67.570	66.961	67.003	67.003
Reeds opgenomen stijging meicirculaire 2020	1.264	1.264	1.264	1.264
Extra stijging op basis van meicirculaire 2020	1.660	2.210	2.163	2.112
Werkelijk algemene uitkering op basis van meicirculaire 2020	70.494	70.435	70.430	70.379

Wijze van berekenen Algemene uitkering

Wij berekenen de Algemene uitkering door variabelen die van invloed zijn in te vullen. Iedere gemeente hanteert hiervoor haar eigen manier van omgaan met variabelen. Dit kan zijn op basis van CBS-gegevens, maar ook op basis van eigen inschattingen. BZK rekent bijvoorbeeld in zijn modellen met een groei van inwoners. Wij houden rekening met een daling van het aantal inwoners.

De grootste afwijkingen zijn de uitkomst van de septembercirculaire en stijging van de decentralisatie uitkering voogdij 18+ en de aanpassing van de maatstaf medicijngebruik.

Septembercirculaire

De septembercirculaire komt binnen als het besluitvormingsproces van de begroting al loopt. Wij hebben u hierover bij brief van 15 oktober 2019 (nr. 252557) geïnformeerd. Hierbij hebben wij aangegeven hoe wij hiermee omgaan in relatie tot het meerjarenperspectief. De perspectiefnota 2021 is het eerste moment in onze P&C-cyclus om het effect te verwerken.

Loon en prijsstijging

Bij het opstellen van onze begroting ramen wij in constante prijzen. Dat betekent dat er altijd een toename van de uitkering is in het nieuwe jaar. Door bijgestelde CPB-ramingen valt de verhoging dit jaar hoger uit dan ingeschat.

Andere wijzigingen

De uitkering voor voogdij 18+ is nog een apart geregistreerd onderdeel van de algemene uitkering. Deze uitkering neemt toe met ongeveer € 320.000.

Daarnaast hebben we nog te maken met wijzigingen in de hoeveelheden en bedragen. Vooral de maatstaf medicijngebruik laat een sterke groei zien die leidt tot een stijging van onze uitkering met € 340.000.

Toerekening aan het sociaal domein

Bij het overgaan van het grootste gedeelte van de decentralisatie uitkering naar de algemene uitkering hebben we een fictieve toerekeningsregeling gehanteerd om het tekort op het sociaal domein vast te kunnen blijven stellen. Als uitgangspunt is daarbij gekozen voor de laatst bekende uitkering voor de regelingen Wmo en Jeugd aangevuld met een aanname voor de al bestaande Wmo. Vanuit dit vastgestelde bedrag zijn de toevoegingen in de meicirculaire 2019 die toe te rekenen zijn aan het sociaal domein toegevoegd. Daarmee kwamen de fictieve inkomsten voor het Sociaal domein € 22.073.000. Voor 2021 voegen we hier de stijging als gevolg van de maatstaf medicijngebruik aan toe. De stijging van de algemene uitkering die vervolgens resteert rekenen we toe aan het sociaal domein in het percentuele deel van de uitkering.

Dit betekent dat we voor 2021 € 1.408.000 toerekenen aan het sociaal domein en € 1.515.000 aan de rest van de exploitatie.

Ontwikkeling gemeentefonds

Op 2 juni 2020 heeft Minister Ollongren van Binnenlandse zaken een aanbiedingsbrief naar de Tweede Kamer gestuurd met daarin een tussenrapportage van onderzoeksbureau AEF over de herijking van het gemeentefonds.

De tussenrapportage gaat in op de herverdeeleffecten op het sociaal domein. Voor gemeenten van onze omvang is er een nadelig effect van € 33,35 per inwoner.

De herverdeeleffecten op de herijking van het klassieke deel van het gemeentefonds zijn nog niet bekend. Maar ook hier is de verwachting dat er een verschuiving zal plaatsvinden richting grotere gemeenten.

De minister stelt richting de Kamer dat zij ernaar streeft nog dit jaar met een voorstel naar de Kamer te willen komen over de herijking van het gemeentefonds.

Dit zou betekenen dat de nadelige gevolgen voor onze gemeente opgenomen worden in de meicirculaire van 2021 en daarmee doorwerken op onze begroting vanaf 2022. De meicirculaire 2020 geeft dit ook al expliciet aan.

Saldo

In de voorgaande paragrafen hebben we de opbouw van de opgave weergegeven en uitgesplitst. Al deze bouwstenen leiden tot het volgende saldo.

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024
Begroting 2020	-1.997	-3.085	-3.456	-3.456
Nieuwe wensen/investeringen overig	-61	-362	-667	-667
Nieuwe wensen/investeringen bedrijfsvoering	-0	0	0	0
Autonome ontwikkelingen	-739	-991	-991	-991
Autonome ontwikkelingen bedrijfsvoering	-296	-351	-351	-351
Subtotaal	-3.093	-4.789	-5.465	-5.465
Meicirculaire	1.516	2.066	2.019	1.968
Berkelland in Balans	1.718	2.016	2.548	2.902
OZB-verhoging	526	1.052	1.578	2.104
Subtotaal	667	345	680	1.509
Tekort sociaal domein 1-1-20	-1.927	-1.927	-1.927	-1.927
Correctie algemene uitkering	264	-382	-382	-382
Autonome ontwikkelingen sociaal domein	-1.439	-1.429	-1.429	-1.429
Nieuwe wensen/investeringen sociaal domein	-229	-229	-229	-229
Dekking reserve	791			
Nog te dekken sociaal domein	-2.540	-3.967	-3.967	-3.967
Sturen in het sociaal domein	1.585	2.554	2.554	2.554
Meicirculaire	1.408	1.408	1.408	1.408
Extra uitkering jeugd		600	600	600
Subtotaal	453	595	595	595
Saldo	1.120	940	1.275	2.104

Hoewel we als college content zijn met de onverwacht positieve meicirculaire, realiseren we ons terdege dat de ontwikkelingen ten aanzien van het gemeentefonds negatief zijn en de consequenties van corona eveneens onzeker zijn. Daarmee blijft ons meerjarig financiële vooruitzicht zorgelijk ook al is er nu een positief saldo zichtbaar.

Als college richten wij onze focus op de lange termijn en sturen wij op een structureel sluitende begroting. Hierbij streven wij naar meer stabiliteit en het verminderen van schommelingen. Vanuit een solide basis anticiperen we op meevallers en tegenvallers om zo vanuit een meerjarig perspectief koersvast onze opgaven en ambities te realiseren. Daarom houden wij vast aan de ingezette lijn van ombuigingen en komen wij in het vierde kwartaal van 2020 met een voorstel voor het overeenkomstig aanpassen van de financiële verordening.

Als dekking van het structurele tekort stellen wij 3 dekkingsmiddelen voor:

- Ombuigingen vanuit Berkelland in Balans ter grootte van € 2,9 miljoen.
- Een verhoging van de taakstelling binnen het sociaal domein van € 2,5 miljoen.
- Een OZB-verhoging van 24% over 4 jaar, dus 6% per jaar. Met een totale opbrengst van € 2,1 miljoen.

	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
OZB-verhoging	2.104.000	8.732.000	24	526.000	1.052.000	1.578.000	2.104.000

Als college streven wij naar meer stabiliteit en het verminderen van schommelingen. Dit betekent dat wij met een (structureel) overschot in het ene jaar een tekort in een ander jaar willen opvangen. Daarom kiezen wij voor een stabiele en gelijkmatige verdeling van de OZB-verhoging over de jaarschijven.

Ombuigingsmaatregelen

Op 15 oktober 2019 heeft de raad het procesplan Berkelland in Balans (BiB) vastgesteld. Centrale vraag was: 'Hoe blijft de gemeente ook in de toekomst financieel gezond? Als er geen maatregelen worden genomen heeft de gemeente in het jaar 2023 een tekort van € 3,5 miljoen.'

Wij hebben een afzonderlijk procesverslag over BiB opgesteld, zodat alle gezette stappen, gemaakte keuzes/afwegingen en procesdocumenten traceerbaar en transparant inzichtelijk zijn. Daarmee wordt ook recht gedaan aan de inzet van inwoners, maatschappelijke organisaties, deskundigen, bestuurders en ambtenaren. Het procesverslag en de bijlagen maken onderdeel uit van de beraadslaging over deze perspectiefnota.

Omdat de resultaten van BiB in deze perspectiefnota zijn opgenomen willen wij ook hier kort stilstaan bij het proces en de resultaten.

De werkwijze was vernieuwend voor inwoners, organisatie en bestuur. Vooral wat betreft het betrekken van de samenleving. In Berkelland doen we de dingen samen en hebben we de denkkraft en creativiteit van de Berkellandse samenleving en interne organisatie benut. Er is een open (participatie)proces doorlopen, waarvan de uitkomst op voorhand niet vaststond. Alle input heeft als inspiratie bijgedragen aan de keuzes die het college aan de raad voorstelt in deze perspectiefnota. Concreet is de samenleving betrokken via een grootschalige inwonersenquête (eind 2019) en via 3 deelprocessen met (ervarings)deskundigen en direct betrokkenen (conform raadsbesluit van 21 januari 2020). Ondanks de coronacrisis is het gelukt om de 3 deelprocessen door te laten gaan, met alternatieve en creatieve oplossingen.

De BiB shortlist telt in totaal op tot een bedrag van € 3,5 miljoen exclusief eventuele verhoging van de OZB.

Op basis van deze shortlist hebben wij afgewogen keuzes gemaakt voor € 2,9 miljoen aan ombuigideeën, exclusief de verhoging van de OZB. Deze ideeën zijn verwerkt en worden inhoudelijk toegelicht in deze perspectiefnota per programma, onder het kopje 'ombuigingen'.

Samenvatting proces

De BiB proces is conform de fasering en planning van het plan (oktober 2019) volbracht:

1) Inventariseren ombuigingen (sep. – dec. 2019)

- Brede inwonersenquête naar zoekrichtingen (zie rapport van december 2019);
- Brede interne schriftelijke enquête;
- Verkenning naar ombuigingsideeën andere gemeenten;
- Heroverweging ombuigingsideeën eerdere bezuinigingsrondes;
- Alle begrotingsposten doorlopen, werksessies per programma.

2) Kwalificeren en prioriteren ombuigingen (jan. 2019 – feb. 2020)

- Fase 1 heeft geleid tot de gepubliceerde longlist die in maart 2020 voor u ter inzage is gelegd en is gepubliceerd op onze website.
- Schifting ruwe ideeën (onderzoek, controle, verrijking: juridisch, financieel, inhoud);

- Scoren ombuigideeën op basis van toetsingscriteria uit raadsbesluit 10 december 2019.

3) Uitwerken gekozen thema's met samenleving (feb. – apr. 2020)

- Uitwerken 3 deelprocessen met (ervarings)deskundigen en direct betrokkenen volgens raadsbesluit van 21 januari 2020:
 - Beheer en onderhoud buitengebied;
 - Schulphulpverlening/bijzondere bijstand/kwijtschelding;
 - Inkomsten verhogen (leges).

4) Besluitvorming (mei – jun. 2020)

- Op 6 mei is de gewogen shortlist exclusief de uitkomsten van de toen nog lopende deelprocessen voor de eerste keer gepresenteerd aan ons college
- In mei werd duidelijk dat de ombuigingsopgave, los van het BiB proces fors groter was geworden dan bij de start van het BiB proces.
- Op 19 mei 2020 hebben wij u hierover geïnformeerd
- Hierbij hebben wij ook aangegeven dat gezien de fors grotere opgave en de coronacrisis, de beoogde terugkoppeling en verantwoording van het BiB proces naar inwoners en deelnemers op een andere wijze invulling gaat krijgen. Er is vervolgens nagedacht over digitaal alternatief voor een informatiemarkt.
- Op 16 juni 2020 hebben wij de definitieve ombuigingslijst vastgesteld en onderdeel gemaakt van de Perspectiefnota 2021.
- Op 16 juni 2020 zijn de uitkomsten van BiB, inclusief dit procesverslag met bijlagen integraal openbaar gemaakt.

De keuzes

Begin mei 2020, toen wij keuzes zouden gaan maken uit de BiB shortlist om vervolgens inwoners en deelnemers hierover te informeren, werd duidelijk dat de ombuigingsopgave fors groter is dan bij de start van het BiB proces bekend.

Dit betekende dat de keuzeruimte uit de BiB shortlist fors kleiner was dan bij de start beoogd.

We hebben daarop, via het uitvoeren van een midterm review bepaald waar we staan ten opzichte van het collegeprogramma. Met deze midterm review en de uitkomsten van de inwonersenquête en deelprocessen vanuit het BiB proces in de hand, hebben we keuzes gemaakt. Daarbij hebben we zoveel mogelijk recht willen doen aan de richting die onze inwoners in het BiB proces ons gaven en aan de pijlers onder 'Samen investeren in Berkelland'.

Deze bestuurlijke keuzes en afwegingen zijn vastgelegd in deze perspectiefnota. Hierbij ziet u dat wij blijven investeren in preventieve zorg door bijvoorbeeld de combinatiefunctionarissen en de sporthal in Ruurlo. Dat we blijven investeren in onze jeugd door onder andere Jimmy's en het Staring College. En dat wij blijven staan voor de energietransitie en wonen in Berkelland.

Maar we buigen ook flink om. Meer dan één miljoen euro op de ambtelijke organisatie en forse keuzes op het gebied van onderhoud, sport en cultuur. Ook ontkomen we niet aan een flinke stijging van de OZB.

Om die ombuigingen mogelijk te maken hebben wij in 2021 en in 2022 € 300.000 beschikbaar gesteld als extra impuls. Met een solvabiliteit van meer dan 50% (norm is 35%) en een weerstandsvermogen van meer dan 3 (norm is 2) maakt de reservepositie van Berkelland dit ook verantwoord. Zo kunnen we samen met inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties de stappen zetten die nodig zijn om ons naoberschap te versterken.

Op 29 mei 2020 hebben wij de Meicirculaire ontvangen waarvan wij u per brief van 8 juni 2020 op de hoogte hebben gesteld. Hoewel we als college content zijn met de onverwacht positieve Meicirculaire, realiseren we ons terdege dat de ontwikkelingen ten aanzien van het gemeentefonds negatief zijn en de consequenties van corona eveneens onzeker zijn. Daarmee blijft ons meerjarig financiële vooruitzicht uiterst zorgelijk.

Wij zien de Meicirculaire dan ook meer als een mogelijkheid de voorgestelde ombuigingen in de tijd iets naar achteren te schuiven. En de extra tijd en financiële ruimte die nu geboden wordt, willen we goed benutten om samen met inwoners, verenigingen en organisaties de ingezette ontwikkelingen op een goede en toekomstbestendige wijze te realiseren. Hierbij is nadrukkelijk ruimte voor extra ondersteuning en investeringen om de beoogde transformatie te realiseren. Op die manier blijven we samen investeren in Berkelland.

Als college richten wij onze focus op de lange termijn en sturen wij op een structureel sluitende begroting. Hierbij streven wij naar meer stabiliteit en het verminderen van schommelingen. Vanuit een solide basis anticiperen we op meevallers en tegenvallers om zo vanuit een meerjarig perspectief koersvast onze ambitie te realiseren.

Samenvatting ombuigingsmaatregelen

Programma	Ombuiging
Plezierig wonen	50.000
Fijn leven	591.350
Vitaal platteland	40.000
Werken en ondernemen in een sterke regio	327.300
Actief met duurzaamheid en energie	25.000
Sport is meer!	326.840
Cultuur is van iedereen	326.000
Samen veilig	15.000
Financiën en bedrijfsvoering	1.000.000
Totaal ombuigingen	2.701.490
Verhogen inkomsten	200.000
Totaal Berkelland in Balans	2.901.490

Corona

De coronacrisis houdt ons al enige tijd bezig en het einde is nog niet in zicht. Zoals het er nu naar uitziet zijn de gevolgen van de crisis nog lange tijd voelbaar in onze samenleving. Zo krijgt de zogenaamde anderhalvemetersamenleving steeds meer vorm en wordt er gesproken over het 'nieuwe normaal'. Ook de Berkellandse samenleving ervaart de effecten van de coronacrisis en de verwachting is dat dit de komende periode alleen maar toe zal nemen.

Met dit hoofdstuk in de perspectiefnota geven we inzicht in de mogelijke gevolgen van de coronacrisis op ons beleid en hoe we de gevolgen van de coronacrisis monitoren voor onze samenleving.

Gevolgen zijn lastig in te schatten

We willen graag inzicht krijgen in de gevolgen van de coronacrisis voor de gemeente Berkelland en haar begroting. Tegelijkertijd is dit erg lastig. We hebben nog niet eerder te maken gehad met een crisis van deze aard. We weten dat er maatschappelijke gevolgen zullen zijn, maar exact kunnen we dat nog niet duiden.

Het is inmiddels wel duidelijk dat de coronacrisis invloed zal hebben op alle beleidsvelden van de gemeente en dat dit financiële gevolgen zal hebben.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan:

- Een te verwachten verhoging van het werkloosheidspercentage, doordat (kleine) ondernemers om zullen vallen en doordat er binnen grotere bedrijven ontslagen zullen vallen. Door de stijging van het werkloosheidspercentage zullen meer uitkeringen aangevraagd worden.
- De impact van de crisis op het sociaal domein. Momenteel zien we dat er minder aanvragen worden gedaan bij onze wijkteams, maar de verwachting is dat er juist door de effecten van de crisis straks meer behoefte is aan (geestelijke) ondersteuning.
- De anderhalvemetersamenleving vergt ook keuzes op het gebied van toezicht en handhaving. Hoeveel prioriteit geven wij aan de handhaving voor coronamaatregelen en de nieuwe taken die erbij zijn gekomen.

Het Rijk heeft aangegeven gemeenten te compenseren voor de directe extra kosten van de coronacrisis. De maatregelen lopen nu tot 1 oktober 2020 en de looptijd van de speciale Covid wet is vooralsnog 1 jaar. Hoe het Rijk hierna bij beide omgaat met het vergoeden van extra kosten is onzeker. De verwachting is dat deze dan uit de reguliere budgetten opgevangen moeten worden.

De coronacrisis heeft een nog onbekend effect op de ontwikkeling van het gemeentefonds. Het Rijk heeft de 'trap op-trap af' systematiek bevroren waar het gaat om 'trap-op'. De forse extra uitgaven om de crisis het hoofd te bieden zullen op enig moment resulteren in bezuinigingen. En daarmee een negatief effect hebben op de omvang van het gemeentefonds.

Ombuigingen in samenhang met de coronacrisis

Nog voordat de coronacrisis begon, was duidelijk dat we als gemeente Berkelland te maken hebben met een meerjarentekort. De aangekondigde ombuigingen zijn niet te voorkomen, maar zullen met beleid en deze crisis in ogenschouw ingezet worden. Ook nu staan we in nauw contact met de samenleving. Als er dan ook aanvullende incidentele maatregelen nodig zijn om de effecten van de coronacrisis op te vangen, zullen wij hier voorstellen voor doen.

We houden vinger aan de pols

De gevolgen van de coronacrisis worden op het moment van schrijven binnen de crisisorganisatie gemonitord door het gemeentelijk beleidsteam (GBT). Er is waarschijnlijk tot eind juni sprake van een Grip 4 situatie, waarbij de voorzitter van de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG) de leiding heeft bij de aanpak van de coronacrisis in dit gebied.

We weten dat gewerkt wordt aan een Covid wet. Daardoor kan binnenkort wordt afgeschaald van Grip 4. Het is dan ook belangrijk dat de monitoring van de gevolgen van de coronacrisis bestendig wordt in de staande organisatie. Daarom is een opgaveteam opgericht. Dit opgaveteam heeft als opdracht om de gevolgen van de coronacrisis inzichtelijk te krijgen, te monitoren en waar nodig voorstellen te doen om kaderend beleid te ontwikkelen.

Het realiseren van ombuigingen om de (meerjaren)begroting weer in evenwicht te brengen is onvermijdelijk. Tegelijkertijd zullen we daar waar mogelijk de negatieve effecten van de coronacrisis voortvarend in ogenschouw moeten blijven nemen.

Ook coördineert dit opgaveteam de beantwoording van vragen, uit de samenleving en ambtelijke organisatie, die gerelateerd zijn aan de coronacrisis. Door dit centraal te organiseren, willen we meer inzicht krijgen in de gevolgen van de coronacrisis op de samenleving. Wij zullen u hierover periodiek informeren.

Uitgangspunten

Uit het onderzoek evaluatie P&C kwam naar voren dat de gekozen uitgangspunten voor de (meerjaren)begroting explicieter kunnen worden verwoord. Onderstaand geven we aan met welke uitgangspunten wij rekening houden bij het opstellen van de (meerjaren)begroting. Bij de bepaling van de opgaven van het tekort en de berekening van de algemene uitkering is hier ook rekening mee gehouden.

De uitgangspunten die het grootste effect hebben op de meerjarenbegroting zijn de inflatie en de ontwikkeling van de salarissen en sociale lasten. In de meerjarenbegroting gaan we uit van constante prijzen. Dit betekent dat we geen rekening houden met een stijging van de prijzen in komende jaren. Om toch een zuiver beeld te houden van het financiële beeld houden we ook aan de inkomstenkant geen rekening met een stijging door inflatie.

Voor de eerstkomende begroting moeten we daar wel rekening mee houden. Dit doen we door in het eerste jaar rekening te houden met een structurele post voor prijsstijging en loonstijging.

Aan de inkomstenkant is de algemene uitkering het belangrijkste. Deze ramen wij ook zonder rekening te houden met inflatie. De algemene uitkering wordt berekend aan de hand van een groot aantal maatstaven. De meesten zijn niet direct beïnvloedbaar. Voor de algemene uitkering houden wij in meerjarenperspectief wel rekening met een daling van onze inwoners en (op termijn) huishoudens. Het aantal woningen laten we meerjarig gelijk. De WOZ-waarde heeft een belangrijk negatief effect op de algemene uitkering. Hiervoor houden we de ontwikkeling aan die door het CPB wordt voorspeld.

Als college streven wij naar meer stabiliteit en het verminderen van schommelingen. Daarin past dat we tijdelijke meevallers gebruiken om tijdelijke tegenvallers op te kunnen vangen. Om dit mogelijk te maken komen wij in het vierde kwartaal van 2020 met een voorstel voor het overeenkomstig aanpassen van de financiële verordening.

Omschrijving uitgangspunt					
Lasten					
Prijsstijging (Inflatie)	2% (aannee)				
Gemeenschappelijke regelingen	Begroting gemeenschappelijke regeling 2021				
Salarissen	2% (aannee)				
Baten					
Belastingen onroerende zaken	Inflatie in meicirculaire				
Overige belastingen	Inflatie in meicirculaire				
Overige uitgangspunten					
Stelpost onvoorzien op basis financiële verordening	€ 200.000				
Prijspeil meerjarenperspectief	Constate prijzen				
Algemene uitkering gemeentefonds	Meicirculaire 2020				
Eenheden algemene uitkering	Vanuit feitelijke aantallen mei 2020 + prognose naar 2021				
Deel van de Algemene reserve voor	€ 5.000.000				
	2021	2022	2023	2024	2025
Inwoners per 1-1	43.500	43.300	43.100	42.900	42.700
Huishoudens per 1-1	18.800	18.900	18.900	18.900	18.900
Woningen per 1-1	19.555	19.585	19.615	19.645	19.675

Programma Plezierig Wonen

Ambitie (Midterm review)

Toekomstgerichte bestaande woningvoorraad

In de komende periode blijven we ons inzetten op stimulering van kwaliteitsverbetering en transformatie in de bestaande woningvoorraad. We gaan daarvoor samen met ProWonen actief aan de slag met een integrale wijkaanpak voor zowel transformatie van de bestaande woningvoorraad (verduurzaming, levensloopbestendig maken) als het toekomstbestendig maken van de wijk. De intentie is dat in 2020 samen met ProWonen een geschikte wijk uitgezocht wordt, waarna gestart kan worden met de voorbereidingen in 2021. We willen daarnaast door met Heerlijk Thuis in Huis. We gaan de campagne doorontwikkelen, samen met onze partners ProWonen, Kruiswerk en Agem. We bekijken in 2020 ook of dit een regionaal vervolg kan krijgen in samenhang met de regiodeal.

Aantrekkelijke nieuwe woningen

In november 2019 heeft de gemeenteraad de kwalitatieve toetsingscriteria woningbouw in Berkelland vastgesteld. Dit biedt ruimte voor goede, innovatieve woningbouwplannen die passen bij de behoefte van onze inwoners in de kernen en het buitengebied. We breiden de woningvoorraad beperkt en gericht uit. Centraal staat de aangetoonde behoefte, voorrang voor transformatie van leegstaand vastgoed en inbreiding gaat voor uitbreiding. Jaarlijks monitoren we de kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwopgave per kern, en zo nodig herijken wij deze. We inventariseren daarnaast in alle grote kernen van Berkelland in 2020 en 2021 de woonbehoefte van onze inwoners.

Wonen en Zorg

We willen onze oudere inwoners de mogelijkheid bieden te blijven wonen in de vertrouwde woonomgeving, ook wanneer er een (veranderende) zorgvraag ontstaat. Om dit te bereiken is er afgelopen periode ingezet om ruimte te bieden voor nieuwe (innovatieve) woonzorginitiatieven. We hopen dat er in de komende periode ook daadwerkelijk initiatieven gerealiseerd worden. Dit betekent dat we ook moeten schakelen van samenwerking met vertrouwde partijen naar samenwerking met nieuwe partijen.

Als gemeente blijven we de regie nemen op dit terrein en zorgen we voor verbindingen tussen corporaties en zorgpartijen via de Regietafel Wonen en Zorg. De inzet aan de Regietafel is nu nog met name gericht op de aanwezigheid van voldoende zorgvastgoed. Een volgende stap is om met elkaar te zoeken naar een toekomstbestendige infrastructuur voor het wonen met een zorgvraag, die aansluit bij wat inwoners nodig hebben en past bij de kernen.

Wensen nieuw beleid

Investing	Bedrag	2021	2022	2023	2024
Heerlijk Thuis in Huis	100.000	100.000	0	0	0
Transformatiefonds	-1.000.000	-1.000.000			

Heerlijk Thuis in Huis

Heerlijk Thuis in Huis is tot nu toe een succesvolle campagne en loopt tot eind 2020. De campagne is in 2019 gestart. Er is veel animo van huiseigenaren voor een woongelukgesprek om na te denken over de mogelijkheden van langer zelfstandig thuis wonen. We zetten in op het verder door ontwikkelen van de campagne Heerlijk Thuis in Huis na 2020. Eventueel gelden vanuit de Regio Deal, zoals eerder aangegeven, kunnen ervoor zorgen dat de € 100.000 zoals voorgesteld in de perspectiefnota, lager zal uitvallen in de begroting 2021.

Transformatiefonds

In het afgelopen jaar is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van medefinanciering van derden voor een transformatiefonds voor de bestaande woningvoorraad. De conclusie van dit onderzoek is dat het vullen van een transformatiefonds vanuit nieuwbouw te veel nadelen heeft en onvoldoende oplevert.

Na onderzoek is gebleken dat het financieel gezien alleen mogelijk is om een bijdrage te vragen tussen € 2.500 en € 10.000, afhankelijk van het woningtype, bij het bouwen op 'kale grond'. Bij transformatielocaties is een bijdrage vragen financieel niet haalbaar. Het risico is dat deze bijdrage, bij nieuwbouw op 'kale grond', wordt doorbelast naar de koper van de woning, ófwel via een hogere koopaaneemsom ófwel via het bezuinigen op kwaliteit. Dit is vaak ondoorzichtig en lastig te voorkomen. De opbrengst van de transformatiebijdrage zal daarnaast beperkt zijn. Plannen op transformatielocaties gaan altijd voor. De verwachting is dat er daardoor beperkt gebouwd gaat worden op kale grond. Stel dat er nog 100 woningen toegevoegd worden op kale grond, en de gemiddelde bijdrage € 5.000 zou zijn, dan is de opbrengst € 500.000. Daarvan gaat het bovendien voor een deel om gemeentelijke locaties, waarbij de gemeente zelf de bijdrage betaalt.

Regionaal is er daarnaast tot op heden onvoldoende draagvlak voor het instellen van dit fonds. Door het invoeren zou onze gemeente zich daarmee in een nadelige concurrentiepositie brengen. Regionaal wordt nu ingezet op een kennisplatform dat zich richt op het delen van ervaring rondom transformatieopgaven.

Ook zien we in de samenleving weinig draagvlak voor het opzetten van een transformatiefonds. De situatie op de woningmarkt is de afgelopen jaren sterk veranderd. De tekorten lopen op. Er zijn te weinig betaalbare woningen van een goede kwaliteit en de doorstroming stagneert. Voor nu is de inzet op nieuwbouw erg belangrijk, een extra drempel willen we voorkomen.

Concluderend zien we dat een transformatiefonds en het vullen hiervan door derden meer nadelen dan voordelen oplevert en weinig draagvlak kent in de samenleving. Daarnaast hebben we al een herstructureringsreserve vanuit de gemeente die kan bijdragen bij eventuele sloop-/transformatie van leegstaande panden. We kiezen er daarom voor geen transformatiefonds op te zetten en de € 1.000.000 die hiervoor in de begroting is gereserveerd terug te laten vloeien naar de herstructureringsreserve tot het plafond van € 4.000.000. Het bedrag boven dit plafond zal worden toegevoegd aan de algemene reserves.

Ombuigingen

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Wonen (onderzoek, beleidsmatige onderzoeken)	35.000	70.000	50	35.000	35.000	35.000	35.000

We verlagen het structureel budget voor het programma Plezierig Wonen. Van dit budget worden onderzoeken, communicatie en bijeenkomsten gefinancierd. De afgelopen periode hebben we veel beleid opgeleverd. In de komende jaren gaan we vooral aan de slag met uitvoering van het beleid. Hierdoor is de verwachting dat we minder budget nodig hebben. Daarnaast gaan we, wanneer er beleid geschreven moet worden, waarschijnlijk meer zelf oppakken. Hierdoor zullen trajecten langer duren, maar besparen we in kosten.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Demografisch Onderzoek	15.000	30.000	50	15.000	15.000	15.000	15.000

We halveren het budget voor demografisch onderzoek. We zullen daarom specifieker in gaan zetten op onderzoek naar en analyse van effecten die demografie heeft op onder meer zorg, wonen, onderwijs en verenigingen. We pakken daarnaast meer onderzoek zelf op, zodat kosten bespaard kunnen worden.

Programma Fijn Leven

Ambitie (Midterm review)

Het is fijn leven in Berkelland en daaraan is de afgelopen tijd hard verder gewerkt op verschillende onderwerpen die hieronder benoemd zijn. Tevens werpen we een blik op de toekomst.

Investeren in de samenleving

Er is volop ingezet op het benutten van de kracht van de samenleving. Zo zijn we met onze inwoners doorontwikkeld in het wijk- en kerngericht werken waarbij we inspelen op de wijk-/kernspecifieke behoeften van de bewoners, zowel qua fysieke als sociale leefomgeving. Er zijn woon-/leefplannen gemaakt in kleine kernen en in de grote kernen hebben we ook stappen gezet. Zo is een integrale analyse gemaakt van heel Berkelland (op kern-/wijniveau) en weten we bijvoorbeeld bij de grote kernen in welke wijken we het eerste nog verder willen verdiepen in het wijk- en kerngericht werken. Samen met onze inwoners blijven we hieraan werken en onze gebiedscontactpersonen houden voortdurend contact. Het opgerichte Berkellands Naoverfonds helpt ons hierbij. Ook ons gebiedswethouderschap is verder vormgegeven de afgelopen periode en we merken dat de samenleving ons weet te vinden. En door verbindingen te leggen zijn al mooie resultaten bereikt. De extra beschikbaar gestelde (eenmalige) middelen hebben ervoor gezorgd dat we echte stappen konden nemen. De komende periode moeten we de tering naar de nering zetten en kunnen we het extra (tijdelijke) geld voor het wijk- en kerngericht werken goed gebruiken voor doorontwikkeling en voor (het verder op weg helpen van) concrete projecten uit de samenleving. We merken dat onze inwoners ons weten te vinden en wij hen. Er nog veel te doen en uit te proberen met elkaar.

Een uitnodigende leefomgeving

We hebben de afgelopen periode een nieuwe werkwijze in de openbare ruimte geïmplementeerd: ambitie gericht beheer, waar wijken en buurten een centrale rol in spelen. We kijken op basis van verschillende thema's (zoals schoon en veilig, biodiversiteit, klimaatadaptatie en bewegen, recreatie en ontmoeten) wat inwoners het belangrijkste vinden in hun wijk of buurt en bepalen samen hoe we hun leefomgeving inrichten. Zo hebben we mooie projecten uitgevoerd (bijvoorbeeld in Rietmolen: Ravenhorst, Borculo: Prunusstraat; Beukenlaan; Cycloonpark, Ruurlo: deel van de Molenlaan; deel Clauslaan en Constantijnlaan, Eibergen: park 'De Ham', Geesinksbrink, Scholten Hofmansbrink en een deel van de Havekortweide, Neede: Merelstraat enz.) We gaan de komende periode ook de extra middelen voor het verbeteren van het groenonderhoud hierin meenemen. Er is een uitvoeringsplan opgesteld om deze middelen zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten. We gebruiken deze middelen ook om het groen zo vorm te geven dat het onderhoud structureel goedkoper kan.

Binnen de huidige werkwijze is ook veel aandacht voor ecologie. Daar waar mogelijk richten we de openbare ruimte ecologisch in en passen we ecologisch beheer toe.

Ook is een uitvoeringsplan opgesteld voor een impuls van het onderhoud van onze wegen in het buitengebied. Op basis van een gedegen analyse weten we waar we de

komende jaren moeten investeren in het wegenonderhoud met de extra tijdelijke middelen die we daarvoor beschikbaar hebben. Deze extra investeringen stellen ons in staat om de komende jaren op onderhoudskosten wat te kunnen besparen zonder dat we daarmee het afgesproken onderhoudsniveau (overwegend laag) geweld aan doen.

We hebben een watervisie en watertakenplan opgesteld met het Waterschap Rijn en IJssel. De afgelopen periode is klip en klaar geworden dat klimaat adaptief inrichten van onze buitenruimte noodzaak is. We werken samen met het waterschap aan waterberging en waterinfiltratie (afkoppeling), opgenomen in een aantrekkelijke leefomgeving (blauw/groene parels zoals in Ruurlo en andere plekken in voorbereiding) We maken onze leefomgeving (beter) bestand tegen droogte en hitte, maar tegelijkertijd ook tegen wateroverlast. Uiteraard blijft een robuuste afvoer van vuilwater (riool) onze kerntaak waarbij we zo efficiënt en effectief mogelijk te werk gaan.

Rioolheffing

De rioolheffing zoals die in het Watertakenplan 2019-2023 opgenomen is, stijgt jaarlijks met 2% naar een kostendekkend tarief. De komende jaren is het tarief niet kostendekkend en gebruiken we ook de rioolvoorziening (reserve) om de noodzakelijke investeringen en onderhoud aan het riool te kunnen financieren. We hebben berekend dat we op deze manier in 2030 op een kostendekkend tarief zitten. Als we het tarief nu minder laten stijgen, dan betekent dat, dat we in latere jaren het tarief juist harder moeten laten stijgen en in die jaren op een veel hoger tarief uitkomen (dan waar we nu op uitkomen). We moeten dan namelijk gaan “inhalen”. Daar kiezen we niet voor en we gaan uit van de tariefstijging zoals opgenomen in het Watertakenplan.

Uit de jaarrekening van 2019 blijkt dat we een eenmalig voordeel binnen het rioleringsbudget hebben. Dit voordeel is overgeheveld naar 2020 en toegevoegd aan de rioleringsvoorziening. We zien op dit moment dat de markt aan het veranderen is. Uit een recente aanbesteding blijkt dat de markttarieven voor bijvoorbeeld rioolrenovatie veel hoger liggen dan verwacht. We adviseren daarom om het overschot te gebruiken voor mogelijke tegenvallers de komende periode en het overschot vooralsnog niet te gebruiken voor een (eenmalige) korting op de rioolheffing voor onze huishoudens. We gaan de komende periode (jaren) namelijk grote noodzakelijke aanbestedingen doen op het gebied van rioolrenovatie en kunnen moeilijk inschatten of deze conform de verwachting uitpakken. Buiten kijf staat dat gelden vanuit de rioolheffing alleen voor rioleringsinvesteringen gebruikt worden en strikt doelmatig ingezet worden. Mocht er ruimte zijn voor een (eenmalige) teruggave aan onze huishoudens, dan zullen we dat ook opnieuw overwegen.

Autonome ontwikkelingen

Autonome ontwikkeling	Bedrag	2021	2022	2023	2024
Nieuwbouw Simmelink			-56.000	-56.000	-56.000
Aflossing/huur Klaashofweg		-22.000	-22.000	-22.000	-22.000
Areaaluitbreiding N18		-88.000	-88.000	-88.000	-88.000
Totaal		-110.000	-166.000	-166.000	-166.000

Simmelink nieuwbouw

In december 2019 heeft de gemeenteraad besloten tot nieuwbouw van het Integraal Kindcentrum het Simmelink in Eibergen en de extra kapitaallasten als gevolg van deze nieuwbouw op te nemen in de begroting vanaf 2022.

Aflossing/huur pand Klaashofweg

Dit pand dat gebruikt wordt voor kinderopvang en voorheen door ons verhuurd werd, is in huurkoop overgegaan naar de betrokken stichting. De huuropbrengsten staan echter nog in onze begroting en dit dient gecorrigeerd te worden.

Onderhoud wegen als gevolg van Areaaluitbreiding N18

We hebben extra onderhoudskosten voor het nieuwe areaal als gevolg van de aanleg van de N18. We zijn verantwoordelijk geworden voor de oude N18 en nieuwe aansluitingen, fietspaden, watergangen, bermen, verlichting (parallelstructuur).

Nieuwe wensen

Nieuwe wensen	2021	2022	2023	2024
Staring College	0	0	-305	-305
Totaal	0	0	-305	-305

Staringcollege

Na vaststelling van deze Perspectiefnota zal de gemeenteraad ook besluiten over nieuwbouw van het Staring College in Borculo. Daarom verwijzen we voor alle informatie hierover naar het betreffende raadsvoorstel.

In deze perspectiefnota houden we rekening met een extra kapitaalslast van € 305.000 vanaf 2023.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

De afgelopen periode is door alle betrokken partijen binnen het onderwijs in Berkelland hard gewerkt aan een integraal huisvestingsplan. Dit huisvestingsplan zal in september aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Dan is ook duidelijk wat de financiële consequenties op termijn zullen zijn.

Voorlopig houden we rekening met minimaal benodigd bedrag voor fase 1 van het Plan van € 3.500.000.

In deze PPN houden we rekening met een benodigd bedrag voor fase 1 van het IHP van € 3.500.000 vanaf 2025. Als dekking hiervoor 'reserveren' we de komende jaren (2021-2024) de vrijvallende kapitaalslasten vanuit oude onderwijsinvesteringen.

Investeringen

Riolering

Investering Riolering	Bedrag
Borculoseweg: voorbereidingskrediet, rioolvervangning en herinrichting.	1.350.000
Lochemseweg: rioolvervangning en herinrichting.	477.000
Ruwenhofstraat: rioolvervangning en herinrichting.	480.000
Tulpstraat en Anemonenstraat en realiseren natuurpark/waterberging	225.000
Vijvers Ruurlo (project met cofinanciering)	205.200
Rozenkamp: rioolvervangning en herinrichting.	75.000
Renovatie rioolgemalen	581.000
Renovatie drukrioolunits	1.500.000
Actualiseren basisrioleringsplan	75.000
Klein onderhoud en relinen	200.000
Hogere aanbesteding mechanische riolering	439.968
Beraad Water Achterhoek	7.500
Reinigen en inspectie vrijvervalriolering	77.000
Totaal Riolering	5.692.668

Borculoseweg Neede: voorbereidingskrediet, rioolvervangning en herinrichting

Uit de rioolinspectie kwam naar voren dat het riool in de Borculoseweg erg slecht is en moet worden vervangen. Ook de kwaliteit van de openbare ruimte langs de weg, een toegangsweg Neede in, wordt steeds minder. Door de aanpak van de openbare ruimte te combineren met de rioolvervangning worden de weg en het riool aangepakt. Hiervoor een voorbereidingskrediet opnemen in 2021 en het krediet voor de uitvoering opnemen op de investeringslijst 2022 en 2023.

Lochemseweg Borculo: rioolvervangning en herinrichting

Er is hier regelmatig sprake van regenwateroverlast voor bewoners na hevige regenbuien. Dit vraagt om een oplossing. Tevens is de riolering in deze straat, gelet op de leeftijd, binnen afzienbare tijd aan vervanging toe. In navolging van de overige straten in de omgeving wordt ook hier een gescheiden rioolstelsel aangelegd voor regen- en vuilwater. Regenwaterafvoerleidingen van woningen worden apart aangesloten. Vanwege de vervanging van de riolering, kan deze straat worden heringericht. Werk met werk maken dus. Het plan wordt samen met bewoners opgesteld. Voor uitvoering in 2021 van dit plan is een investering benodigd ter hoogte van € 795.000, waarvan € 477.000 voor riolering en € 318.000 voor wegherinrichting.

Ruwenhofstraat Neede: rioolvervangning en herinrichting

Het wegdek van de Ruwenhofstraat verkeert in een slechte staat van onderhoud. Tevens moet hier nog een verbinding tussen het regenwaterriool van de Borculoseweg en het regenwaterriool van de Oranjelaan worden gemaakt. Dan kan via 2 zijden het regenwater

via deze regenwaterriolen worden afgevoerd. Ook toekomstige afkoppelingen van het regenwater van de bovenliggende wijk kunnen dan hierop aangesloten worden.

Tulpstraat en Anemonenstraat Eibergen en realiseren natuurpark/waterberging

Verminderen wateroverlast bij de Tulpstraat (laag punt waar water uit de wijk zich verzamelt. Bij dit project zijn bewoners uit de wijk al betrokken bij het maken van een conceptplan. In 2020 wordt al een klein deel hiervan uitgevoerd (speelvoorzieningen). Zowel de Tulpstraat als de Anemonenstraat zijn verouderd qua inrichting en bij de Tulpstraat is er flinke wateroverlast bij grote regenbuien. De wens vanuit de bewoners is om het water beter af te voeren en de straat te vergroenen.

Vanuit de Tulpstraat wordt een buis aangelegd richting het weiland aan de Olden Eibergsedijk, achter de Tulpstraat. Dat gebied wordt ontwikkeld voor waterberging, en natuurwaarde en natuureducatie.

Vijvers Ruurlo (project met cofinanciering)

De vijvers aan de Vijverweg en de Stationsweg hebben een slechte waterkwaliteit en de waterstand is laag. Het waterdeel van de vijvers wordt beheerd door het waterschap. Het gebied eromheen is in beheer bij de gemeente, inclusief beschoeiing, vlonders en bruggetjes. Samen met het waterschap wordt getracht deze vijvers een functionele invulling (voor afgekoppeld hemelwater) te geven die de ruimtelijke kwaliteit versterkt. Bovendien is er in 2021 de mogelijkheid gebruik te maken van subsidie vanuit het programma Zoetwatervoorziening Oost Nederland (ZON). Deze subsidie is aangevraagd en inmiddels toegekend. Voorwaarde bij deze subsidie is dat dit project uiterlijk in 2021 wordt uitgevoerd.

Rozenkamp Neede: rioolvervanging en herinrichting.

Het gedeelte Rozenkamp tussen Braak en Haaksbergseweg is nog blijven liggen i.v.m. de nieuwbouw aan de Haaksbergseweg en Braak door Prowonen. Dan kan nu dit laatste stukje Rozenkamp ook heringericht worden. Dit stukje riool is nog oud riool en aan vervanging toe. In het nieuwbouwplan van Prowonen aan de Haaksbergseweg en Braak zijn de woningen en openbare ruimte het regenwater afgekoppeld en dit komt uit op de Rozenkamp. Door hier nu een nieuw infiltratieriool aan te leggen kan het regenwater ter plekke infiltreren en anders via de Braak en Haaksbergseweg afstromen. In de Haaksbergseweg en Braak is al regenwaterriool aangelegd en dit is het laatste stukje dat er nog tussen moest komen.

Renovatie rioolgemalen

De gemeente heeft circa 80 rioolgemalen. De technische installatie van deze rioolgemalen gaat circa 12 jaar mee. De rioolgemalen worden 2 maal per jaar geïnspecteerd. Uit de inspectieresultaten blijkt dat in 2020 meerdere gemalen aan renovatie toe zijn. Dit was ook voorzien in het watertakenplan. In de hele planperiode (2019-2023) is hiervoor een bedrag van € 2.900.000 geraamd.

Renovatie drukrioolunits

Alle 1800 drukrioolunits worden jaarlijks geïnspecteerd. Op basis van deze inspecties worden renovaties uitgevoerd. In 2005 zijn in de voormalige gemeenten Eibergen en Neede circa 1.000 drukrioolunits aangelegd. Uit de inspectieresultaten blijkt dat de meeste van deze 1.000 units aan renovatie toe zijn. Dit was ook voorzien in het

watertakenplan. In de hele planperiode (2019-2023) is hiervoor een bedrag van € 4.600.000 geraamd. Het grootste deel van de renovaties is voor 2020 en 2021 gepland.

Actualiseren basisrioleringsplan

In het basisrioleringsplan wordt het hydraulisch en milieutechnisch functioneren van de riolering onder de loep genomen. De rioolstelsels van Borculo en Ruurlo zijn in 2017 en 2016 nog beoordeeld, maar voor Neede en Eibergen dateert het laatste basisrioleringsplan van 2008 en 2009. Voor enkele kleinere kernen, als Haarlo en Geesteren is dit zelfs 2005 en 2006. Om ook in de toekomst goede afwegingen te kunnen maken, willen we het basisrioleringsplan voor heel de gemeente actualiseren.

Klein onderhoud en relinen

De vrijvervalriolering van de gemeente wordt periodiek geïnspecteerd. Zo ook in 2020. Uit de beoordeling van deze inspecties blijkt waar reparaties nodig zijn. Waar mogelijk worden deze reparaties uitgevoerd in combinatie met andere werkzaamheden. Het geraamde bedrag betreft een schatting op basis van inspecties van voorgaande jaren. Het bedrag wordt gedekt uit de investeringsruimte voor reparatie, renovatie en vervanging van vrijvervalriolen in het watertakenplan.

Hogere aanbesteding mechanische riolering

De Europese aanbesteding heeft geleid tot hogere kosten voor het onderhoud van de mechanische riolering.

Beraad Water Achterhoek

We nemen deel aan het Beraad Water Achterhoek. De jaarlijkse bijdrage moet nog opgenomen worden in de begroting

Reinigen en inspectie vrijvervalriolering

De kosten voor het reinigen de inspectie van de vrijvervalriolering nemen toe.

Wegen

Investerings Wegen	Bedrag
Borculoseweg: voorbereidingskrediet rioolvervanging en herinrichting.	1.000.000
Lochemseweg: rioolvervanging en herinrichting.	318.000
Ruwenhofstraat: rioolvervanging en herinrichting.	300.000
Vijvers Ruurlo (project met cofinanciering)	34.800
Rozenkamp: rioolvervanging en herinrichting.	45.000
Burg. Bloemersstraat: verkeersluw herinrichten, fase 1	250.000
Huenderstraat: herinrichting.	65.000
Burg. Bloemersstraat: vervangen duiker door brug en aanpassen riooloverstort.	450.000
Voertuigen buitendienst	343.000
Vervanging van de brug over de Bolksbeek in de Esweg in Geesteren	450.000
Hofstraat: rioolvervanging en herinrichting	155.000
Van Bevervoordestraat: herinrichting	255.000
Totaal Wegen	3.665.800

Borculoseweg: voorbereidingskrediet rioolvervangning en herinrichting.

Zie tekst bij investeringen riolering

Lochemseweg: rioolvervangning en herinrichting.

Zie tekst bij investeringen riolering.

Ruwenhofstraat: rioolvervangning en herinrichting.

Zie tekst bij investeringen riolering

Tulpstraat en Anemonenstraat en realiseren natuurpark/waterberging

Zie tekst bij investeringen riolering.

Vijvers Ruurlo (project met cofinanciering)

Zie tekst bij investeringen riolering

Burg. Bloemersstraat Borculo: verkeersluw herinrichten, fase 1

In de gebiedsvisie centrumplan Borculo, genaamd 'Leef! in Borculo' is onder andere het verkeersluw maken van de Burg. Bloemersstraat benoemd. Door versmalling van de rijbaan, aanleg en verbreding van groenstroken en aanpassing van weghoogte en boogstralen, ook vanwege de inpassing van de brug, wordt een fraaie en groene entree van het centrum van Borculo op deze locatie, tussen Koppeldijk en Beethovenstraat, gerealiseerd. Door deze inrichting wordt een voor alle weggebruikers herkenbaar verschil gemaakt in hoofdontsluitingsweg (Koppeldijk) en erftoegangsstraat (Burg. Bloemersstraat).

Huenderstraat Eibergen: herinrichting

De Huenderstraat tussen de Nachtegaalstraat en Klaashofweg is het laatste straatgedeelte aan de zuidzijde van de Klaashofweg welke in aanmerking komt voor herinrichting. De huidige inrichting is nog uit de jaren 60 waarbij een rechte asfaltweg met aan beide zijden een trottoir. De riolering is nog kortgeleden geïnspecteerd en komt nog lang niet voor vervanging in aanmerking.

Burg. Bloemersstraat Borculo: vervangen duiker door brug en aanpassen riooloverstort

Om het laatste 'struikelblok' in de vaarroute voor de Berkelzomp naar het centrum weg te nemen is een investering nodig van € 400.000 voor het aanleggen van een brug in de Burg. Bloemersstraat. Na realisatie hiervan is, vanaf de Berkelzomphaven aan de Graaf Wichmanstraat, de vaarroute voor de Berkelzomp bevaarbaar tot aan de Rondweg (N315) bovenstrooms en tot aan stuw Beekvliet benedenstrooms de Zompenloods.

Voertuigen en machines teams Buitendienst

Bij de buitendienst is aan vervanging toe:

- Tractor MF 5454. Deze tractor is inmiddels 10 jaar oud en dient uit oogpunt van bedrijfszekerheid vervangen te worden. De tractor wordt gebruikt voor het profileren van zandwegen en gladheidsbestrijding. Voor de gladheidsbestrijding is het de wens om de huidige tractor te vervangen door een iets zwaarder type. Geraamde investering: € 95.000.
- Veegmachine Schmidt Cleango 500. Deze veegmachine wordt in 2021 9 jaar oud, maar heeft regelmatig technische problemen waardoor de machine soms enkele weken niet ingezet kan worden. Geadviseerd wordt om deze veegmachine in 2021 te vervangen. Geraamde investering: € 210.000.
- Zitmaaier Grashopper. Deze zitmaaier is 5 jaar oud en begint zodanige slijtage te vertonen dat het complete maaidek vervangen moet worden. Geadviseerd wordt om de gehele machine te vervangen. Geraamde investering € 8.000.
- Kipwagen bij mobiele kraan. Deze kipper komt nog uit de buitendienst van de voormalige gemeente Ruurlo en is vanwege regelmatig terugkomende scheuren in bak en chassis aan vervanging toe. Geraamde investering € 11.500.
- Rolbezem Holaras A_220-HV. Deze rolbezem is meer dan 10 jaar oud en vertoont steeds meer slijtage. Geraamde investering € 8.500.
- Bladblazer Vortex Whirlwind achter tractor. Deze bladblazer is inmiddels ook meer dan 10 jaar oud en vanwege slijtage en daardoor toenemende onderhoudskosten aan vervanging toe. Geraamde investering € 10.000.

Vervanging van de brug over de Bolksbeek in de Esweg in Geesteren

De in 1912 gebouwde brug verkeert in een slechte conditie. Inspecties geven aan dat er twijfels zijn over de constructieve veiligheid. Om de constructieve veiligheid te onderzoeken (technische inspecties) en schades te herstellen moeten hoge kosten gemaakt worden. Deze investering wordt geraamd op € 100.000.

Hofstraat: rioolvervanging en herinrichting

De Hofstraat is laatste straat in de zuidwest zijde van Beltrum waar een herinrichting gewenst is. De huidige inrichting is nog uit de jaren 60 waarbij een rechte asfaltweg met aan beide zijden een trottoir uitnodigt om hard te rijden. Naast de rijweg is ook de riolering uit de jaren 60. Bij de herinrichtingen van de Hassinkstraat en de Dorpstraat is er al rekening gehouden met het afkoppelen van hemelwater i.v.m. klimaatadaptatie.

Van Bevervoordestraat: herinrichting

Gelselaar draagt de titel beschermd dorpsgezicht en is een kern met een bijzonder cultuurhistorisch karakter. Om, in navolging van de gedane investering in 2019, ook de overige (2) straten in deze kern van een bestrating met authentieke uitstraling te voorzien, passend binnen dit beschermd dorpsgezicht, is deze investering nodig. De van Bevervoordestraat is fase 1, in 2022 volgt de 2e fase: Diepenheimseweg noord. Het plan wordt samen met bewoners opgesteld.

Ombuigingen

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Geen opwaardeer projecten in de openbare ruimte	76.800	192.000	40	76.800	76.800	76.800	76.800

Deze besparing betekent dat er minder jaarlijks vast budget is om projecten in de openbare ruimte te kunnen uitvoeren. Het is verstandig om een gedeelte van het budget wel jaarlijks in de begroting op te nemen, omdat het dan gaat om kleinere projecten die zeer wenselijk zijn om de leefomgeving op niveau te houden en eigenlijk niet kunnen wachten op een jaarlijkse afweging in de raad. Grotere projecten kunnen jaarlijks worden voorgelegd aan de raad ter besluitvorming. Ook is het mogelijk de komende jaren geld voor projecten vrij te maken uit de middelen voor 'Investeren in Berkelland' (wijk- en kern gericht werken) (algemene reserve).

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Opstellen plan ecologisch bermbeheer	75.000	75.000	100	75.000	75.000	75.000	€ 75.000

Er was eenmalig € 75.000 nodig voor planvorming over ecologisch bermbeheer naar aanleiding van motie M-17-15. Dit bedrag is echter per abuis structureel in de begroting opgenomen.

Uitvoering Motie M-17-15 Plan voor ecologisch bermbeheer

Inmiddels is de planvorming voor het ecologisch beheren van de bermen in Berkelland afgerond. Wij hebben alle bermen in Berkelland geïnventariseerd/geanalyseerd en diverse scenario's van ecologisch beheer door deskundigen uit laten werken. Ook hebben wij overleg gevoerd met diverse partners in het veld zoals natuurverenigingen en (belangenorganisatie van) agrariërs. Zo kwamen wij tot een optimaal (beste) scenario van ecologisch bermbeheer en een scenario dat wij 'beste koop' (goedkoper, maar toch met grote ecologische winst) genoemd hebben. Uit de berekeningen komt naar voren dat dit "beste koop" scenario ons gemiddeld € 115.000 per jaar, structureel meer kost dan het budget dat wij op dit moment hebben voor bermbeheer. Deze extra kosten komen vooral voor rekening van de afzet van bermmaaisel en extra/andere maaigangen. Hoewel ecologisch beheer op de lange termijn (meer dan 10 jaar) ook wat kostenvoordeel oplevert (door vershraling van de bermen), moet er jaarlijks geld bij (ten opzichte van traditioneel beheer). Wij voorzien niet dat ecologisch beheer zoveel gaat bijdragen dat de kosten voor bestrijding van de eikenprocessierups daardoor afnemen. Wij hebben er daarom voor gekozen om deze extra kosten niet op te voeren in deze perspectiefnota en daarmee dus niet over te gaan tot ecologisch bermbeheer scenario 'beste koop'. Dat betekent overigens niet dat wij niet aan ecologisch bermbeheer gaan doen. Wij zijn overtuigd van de meerwaarde van ecologisch beheer ten opzichte van traditioneel beheer en zijn daarom al in 2019 (proefondervindelijk) gestart met ecologisch beheer met de middelen die we beschikbaar hebben. We willen met de huidige middelen zoveel

mogelijk aan ecologisch beheer doen. Met de bij ons beschikbare capaciteit en de binnen de begroting beschikbare middelen is het waarschijnlijk mogelijk om circa 45% van de wegbermen ecologisch te beheren. Overigens betreft ecologisch beheer niet alleen de bermen. Overal waar het kan en kansrijk is, hebben wij aandacht voor ecologisch beheer en biodiversiteit.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verminderen budget voor onderhoud aan bruggen/kunstwerken	35.000	350.000	10	35.000	35.000	35.000	35.000

Een deel van het budget wordt gebruikt voor vervangingsinvesteringen. Deze investeringen kunnen beter worden opgevoerd via de jaarlijkse nieuwe investeringen in de begroting (investeringslijst en kapitaalslasten).

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verminderen budget kinderopvang	11.550	81.000	14	11.550	11.550	11.550	11.550

Gelet op de huidige en verwachte aantallen wordt structureel niet het gehele budget gebruikt.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Omvormen groen met beperkt onderhoud (renderend inzetten extra gelden "Samen investeren in Berkelland; verbeteren kwaliteit groenonderhoud" voor structureel lagere kosten in exploitatie)	30.000	140.000	21		30.000	30.000	30.000

We gaan over naar het minst onderhoud intensieve groen. Meer (ruig) gras en struiken en minder perken bijvoorbeeld. Uiteraard wordt daarbij gekeken naar plekken die daarvoor het meest in aanmerking komen, maar het beeld van het openbaar groen zal veranderen.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verlaging budget verkeersplannen/ maatregelen	€ 20.000	68.000	29	20.000	20.000	20.000	20.000

Budget werd niet helemaal uitgeput. Grotere investeringen gaan we jaarlijks meenemen als nieuwe investeringen (of nieuw beleid).

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verlaging onderhoudsbudget waterkering/ oeverbeschoeiing	30.000	150.000	20	30.000	30.000	30.000	30.000

We streven naar natuurlijke oevers, met minder onderhoud. Ook zijn er de afgelopen tijd grote investeringen gedaan waardoor jaarlijks onderhoud de komende jaren wat minder is. 'Groter onderhoud'/ ingrepen nemen we jaarlijks mee als nieuwe investeringen (investeringslijst).

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verlaging budget borden/ schrikhekken	4.000	40.000	10	4.000	4.000	4.000	4.000

Er wordt materieel uitgeleend voor evenementen. Dit materieel wordt nu niet meer vervangen en is dus beschikbaar zolang de voorraad strekt. Het materieel kan ook particulier gehuurd worden.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Helpt minder uitgaven aan nieuwe speelvoorzieningen	20.000	40.000	50	20.000	20.000	20.000	20.000

Dit betekent dat we weinig gebruikte speelvoorzieningen moeten verwijderen. Eventuele nieuwe speelvoorzieningen moeten jaarlijks worden opgevoerd via nieuwe investeringen.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Besparen op begraafplaatsen	14.000	140.000	10	14.000	14.000	14.000	14.000

Besparen op de aankoop van materialen benodigd voor het onderhoud op de begraafplaatsen. Deze besparing gaat niet over de uren/inzet op onderhoud begraafplaatsen. We passen minder of goedkopere materialen toe terwijl de begraafplaatsen er wel netjes blijven uitzien.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Afschaffen budget voor kerstbomen/kerstversiering	10.000	10.000	100	10.000	10.000	10.000	10.000

We laten de kerstversieringen in de openbare ruimte over aan de samenleving (inwoners, bedrijven of organisaties).

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Onderhoudsbudget wegen en paden verlagen	130.000	1.300.000	10	130.000	130.000	130.000	130.000

Het huidige budget voor het onderhoud van wegen en paden is nu al te laag om het door de gemeenteraad vastgesteld niveau (overwegend laag) te kunnen bestendigen. Een bezuiniging van 10% op het onderhoudsbudget voor wegen zal uiteindelijk leiden tot een verlaging van de gemiddelde onderhoudskwaliteit. De verwachting is echter dat deze besparing de komende 3 jaar niet zal leiden tot kwaliteitsniveaus die zich buiten de bandbreedte van het huidige scenario (overwegend laag) bevinden, doordat we de komende jaren de kwaliteitsimpuls voor wegen en paden in het buitengebied (€ 2.000.000) vanuit Samen Investeren in Berkelland gaan inzetten. We blijven uitgaan van het kwaliteitsniveau 'overwegend laag'. Bij een lager kwaliteitsniveau dan dit zullen we naar een onderhoudsniveau afzakken waarbij er sprake is van kapitaalsverlies en we op termijn zullen komen te staan voor hoge kosten/investeringen. We zullen over een paar jaar het jaarlijkse onderhoudsbudget wel weer moeten verhogen om op het niveau 'overwegend laag' te kunnen blijven.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Minder ongedierte-bestrijding doen	10.000	100.000	10		10.000	10.000	10.000

We hopen dat ons ecologisch (berm)beheer de overlast op termijn zal verminderen, maar dat is de komende jaren nog zeker niet het geval. De hoeveelheid eikenprocessierupsen (of ratten) hangt bijvoorbeeld af van vele andere factoren dan alleen ecologisch bermbeheer (denk aan weersomstandigheden). Een ondergrens aangeven van acceptabel niveau is erg moeilijk aan te geven. We zullen met zijn allen ook moeten accepteren dat bepaalde vormen van overlast erbij horen. Ook is het niveau van overlast elk jaar verschillend. We zullen proberen met minder geld nog efficiënter/effectiever de overlast te voorkomen maar zullen indien de overlast te groot is en budget te laag een beroep moeten doen op het budget 'onvoorzien'. Mocht blijken dat we de aankomende jaren structureel (veel) te kort komen, dan kan overwogen worden het budget structureel weer te verhogen.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Minder gladheidsbestrijding (kleinere strooiroute)	20.000	80.000	20	20.000	20.000	20.000	20.000

We hebben goed gekeken naar een nog efficiëntere manier van strooien. Door minder wagens te laten rijden (en daardoor minder in te huren) kunnen we hierop besparen. We zetten daarbij dus vooral eigen medewerkers in. De routes maken we wat langer en het duurt daardoor wel wat langer voordat de totale route is gestrooid. We hebben nagegaan dat uitbesteden niet voordeliger is dan zelf doen op basis van hiervoor genoemde werkwijze.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Minder onkruidbestrijding	15.000	150.000	10	0	15.000	15.000	15.000

Volgend jaar moet er opnieuw worden aanbesteed. Dit bedrag kan dan taakstellend worden meegenomen. Wat 10% minder budget aan onkruidbestrijding precies voor de beeldkwaliteit gaat betekenen kunnen we niet zeggen. Dit budget wordt gebruikt om onkruidbestrijding (op paden) uit te besteden. De nieuwe aanbesteding kan gunstig maar ook minder gunstig uitvallen. We zullen dan keuzes moeten maken waar de onkruidbestrijding het meeste maatschappelijk effect sorteert. Ook is de hoeveelheid onkruid erg afhankelijk van weersomstandigheden.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Besparen op onderhoud bomen	25.000	250.000	10	0	0	25.000	25.000

Hoewel we in 2020 het budget voor het onderhoud hebben verhoogd, proberen we de tering naar de nering te zetten en toch het bomenonderhoud nog efficiënter uit te (laten) voeren. We hebben een wettelijke zorgplicht voor het onderhoud van onze bomen en we moeten ervoor zorgen dat het onderhoudsniveau zodanig is dat we zo min mogelijk veiligheidsrisico's lopen. Mocht er extra onderhoud nodig zijn door bijvoorbeeld bepaalde weersomstandigheden (zoals een zeer droge zomer) of achterstallig onderhoud om veiligheidsproblemen te voorkomen dan zullen we een beroep moeten doen op het budget 'onvoorzien'.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Besparing exploitatie door versnelde verkoop 50% gebouwen	65.000	130.000	50	0	65.000	65.000	65.000

We zetten volop in op de verkoop van onze leegstaande gebouwen en besparen daarmee onderhoudskosten. Dit is bestaand beleid en we hebben ook al panden kunnen verkopen (waardoor we nu kunnen besparen). We hopen onze vastgoedportefeuille verder te kunnen verkleinen.

Programma Vitaal platteland

Ambitie (Midterm review)

Toekomstgericht ondernemen in het buitengebied

Het platteland blijft leefbaar als er gezonde en sterke ondernemers zitten. We ondersteunen daarom de verbreding in de landbouw en faciliteren initiatieven van nieuwe ondernemers in het buitengebied. Zo gaan we in 2020 en 2021 samen met de Wageningen Universiteit aan de slag met masterclasses voor de agrarische sector, om met hen te zoeken naar nieuwe verdienmodellen in de landbouw en korte voedselketens. Ook werken we samen met onze netwerken (regio, provincie en landelijk) om ondersteuning te bieden aan de ambities van de kringlooplandbouw. Voor de komende periode kijken we hoe we de mogelijkheden voor nieuwe verdienmodellen in vrijkomende agrarische bebouwing verder kunnen stimuleren. We streven er daarnaast naar om in 2021 het bestemmingsplan buitengebied af te ronden.

Mooi landschap

We willen het Berkellandse landschap aantrekkelijk houden. Onderdeel van het landschap is de vrijkomende agrarische bebouwing (VAB). Het is noodzakelijk ruimte te bieden voor andere verdienmodellen in VAB's en sloop te stimuleren. In 2020 gaan we aan de slag met de uitwerking van het plan van aanpak VAB's, waarbij we de behoefte aan aanvullend instrumentarium verkennen en vervolgens uitwerken. Ook blijven we inzetten op de stimulering van de sanering van asbestdaken in onze gemeente. Er is nog meer dan 1 miljoen m² te saneren waarvan het grootste gedeelte in het buitengebied staat. In 2020 werken we het plan van aanpak uit tot concrete actiepunten om de komende jaren mee aan de slag te gaan.

Voor een mooi landschap is het ook belangrijk dat we inzetten op versterking van onze natuur en landschap. Dit blijven we de komende jaren doen met de nieuwe landschapsregeling 2019-2023 van de provincie.

Sociaal Vitaal

Het platteland is niet vitaal zonder onze inwoners in de kleine kernen en het buitengebied. We ondersteunen daarom initiatieven om de samenwerking tussen verenigingen en kleine kernen onderling te vergroten. Na een periode van bewustwording zien we dat kleine kernen hier actief mee aan de slag zijn en in de komende periode met een plan richting gemeente komen. Dit biedt kansen om onze kleine kernen vitaal te houden.

Wensen nieuw beleid

Investing	Bedrag	2021	2022	2023	2024
Meer bomen in Berkelland	540.000	540.000	0	0	0

Motie meer bomen in Berkelland & motie Klein Bossen

Op 5 november 2019 is de motie 'meer bomen in Berkelland' aangenomen door de raad. De raad verzocht het college om bij de perspectiefnota van 2021 een plan te presenteren voor het stimuleren van het aanplanten van meer bomen in onze gemeente.

Uitgangspunt is voor iedere Berkellander 1 boom. Er zijn (afgerond) 44.000 inwoners. Het plan heeft een sterke relatie met een eerder aangenomen motie Kleine Bossen (februari 2019). Er is daarom besloten om voor deze 2 moties gezamenlijk onderzoek te doen.

Er zijn diverse mogelijkheden bekeken om deze moties uit te voeren. Daarbij is een selectie gemaakt op basis van zo weinig mogelijk verhoging van de structurele onderhoudskosten voor de gemeente, een zo hoog mogelijk rendement qua CO2-reductie, natuurbewustzijn en biodiversiteit. Op basis daarvan willen we het volgende voorstellen:

1. Een boom voor elk Berkellands gezin
2. Actie boomwensplekken
3. Brede bermen inplanten met bosplantsoen
4. Ruimte bieden voor een nieuw gedenkbos

Om de kosten hiervoor te dekken is incidenteel € 540.000 benodigd. In totaal worden hiervoor minimaal 44.000 bomen en/of struiken geplant.

1. Een boom voor elk Berkellands gezin

Elk gezin krijgt de mogelijkheid om gratis een boom te planten in de tuin. Verspreid over 4 jaar krijgt elk adres de keuze uit een aantal soorten bomen. De bomen worden in de woonplaats geleverd, met een boompaal en plantinstructie. We gaan uit van ongeveer 5000 bomen. De kosten hiervoor zijn maximaal € 465.000.

2. Actie boomwensplekken

We vragen inwoners om suggesties waar bomen of kleine bossen geplant kunnen worden. Indien mogelijk plant de gemeente hier bomen. Als de gemeente geen eigenaar is, kan de gemeente een boom ter beschikking stellen, als de eigenaar akkoord gaat. De eigenaar zorgt dan voor planten en onderhoud. De meest originele boomwensplekken krijgen een leuke prijs. We gaan uit van ongeveer 200 bomen. De kosten hiervoor zijn ongeveer € 40.000 en maximaal € 600 per jaar aan onderhoudskosten.

3. Brede bermen inplanten met bosplantsoen

In samenwerking met scholen of verenigingen kunnen bermen worden ingeplant met struiken (bosplantsoen). Dit wordt gedaan op de locaties waar het landschappelijk en wat betreft onderhoud mogelijk is. De kosten hiervoor zijn eenmalig € 35.000. We planten

ongeveer 39.000 struiken. Onderhoudskosten zijn ongeveer neutraal, uitgaand van een minimaal beheer.

4. Ruimte bieden voor een nieuw gedenkbos

Er is een gedenkbos, waar mensen bomen kunnen planten bij een bijzondere gebeurtenis of om een herinnering levend te houden. Dit bos is nu vol. Als gemeente willen we een nieuw terrein in Berkelland beschikbaar stellen om bomen te planten om onze dierbaren en bijzondere gebeurtenissen te gedenken. We gaan uit van hetzelfde concept als het eerdere gedenkbos. De stichting zorgt voor bomen, onderhoud, etc. De gemeente stelt alleen grond ter beschikking. Er is ruimte voor ongeveer 400 bomen.

We hebben ook gekeken naar de mogelijkheden voor Tiny Forests (kleine bossen). De kosten zijn ongeveer € 25.000 per tiny forest via het concept van de IVN. Een school die hieraan deel wil nemen is een voorwaarde. Het bedrag voor een tiny forest is hoger dan zelf een klein bos inplanten. Via de actie boomwensplekken kunnen we eventuele wensen van scholen mogelijk oppakken.

Ombuigingen

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Natuur- en landschapsbeheer	30.000	70.000	43	0	0	0	30.000

We blijven ons inzetten voor natuur- en landschapsbeheer. Jaarlijks kost de landschapsregeling ons € 40.000 en we ontvangen een cofinanciering van 60% van de provincie en derden. We zien dat deze landschapsregeling veel initiatieven in onze samenleving voortbrengt, die onze natuur en het landschap versterken. Hier gaan we mee door. We bezuinigen vanaf 2024 € 30.000 van het budget natuur- en landschapsbeheer. Dit budget wordt al jaren vooral gebruikt voor weidevogels- en akkerrandprojecten samen met de VAN en overige projecten die geen onderdeel zijn van de provinciale landschapsregeling. We zullen de komende jaren tot 2024 gebruiken om te kijken of de projecten van de VAN kunnen worden doorgezet in de nieuwe provinciale landschapsregeling die start in 2024.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Platteland vernieuwing	10.000	42.700	23	10.000	10.000	10.000	10.000

We verminderen het budget van platteland vernieuwing met € 10.000. Dit budget wordt vooral gebruikt voor P10, het bevorderen van kennisdeling en voor (co) financiering van projecten om een vitaal platteland te behouden. Verlaging betekent wat minder slagkracht en bewustere keuzes maken in projecten en kennisdeling. Ondanks dat we ons onverminderd blijven inzetten voor een vitaal platteland, zal een vermindering van het budget mogelijk wel zichtbaar worden.

Programma Zorg voor wie dat nodig heeft

Ambitie (Midterm review)

Binnen het programma 'Zorg voor wie dat nodig heeft', is in een breed proces met inwoners en professionals het uitvoeringsprogramma 'Samen Denken Samen Doen' opgesteld. Dit uitvoeringsprogramma is begin 2018 vastgesteld en vormt het kader waarin veel nieuwe initiatieven en projecten zijn opgestart, zoals:

- De lancering van de sociale kaart
- Eén gezin, één regisseur
- Projecten om een gezonde levensstijl en sporten te verbinden met het sociaal domein.

Het programma Zorg voor wie dat nodig heeft is erop gericht om te werken vanuit de bedoeling en in te zetten op preventie, normaliseren en de-medicaliseren. Om zo maatschappelijke effecten in het sociaal domein te realiseren. De urgentie voor deze manier van werken komt onder meer naar voren in het onderzoek dat we hebben uit laten voeren om de demografische ontwikkelingen te koppelen aan het verwachte zorggebruik op het gebied van de Wmo. Willen we zorg kunnen blijven bieden aan inwoners die dat nodig hebben, dan moet het dus anders. Daarom bereiden we ons voor op een veranderend zorglandschap.

In 2018 werd ook duidelijk dat er grote tekorten zijn op het sociaal domein in de maatwerkvoorzieningen Wmo en Jeugd. Deze tekorten maken de urgentie om te komen tot een transformatie in het sociaal domein nog groter. Daarom is de inzet binnen het programma 'Zorg voor wie dat nodig heeft' vooral gericht op de sturing vanuit de transformatie. Dit doen we op 2 manieren: door projecten en acties (voor een groot deel afkomstig uit het uitvoeringsprogramma) en door te sturen als onderdeel van het reguliere werk.

Het besparingspotentieel van de projecten en acties uit het plan 'doorpakken sturen in het sociaal domein' worden momenteel onderbouwd en verder uitgewerkt. Hier wordt de raad in het derde kwartaal 2020 over geïnformeerd. De uitwerking hiervan wordt meegenomen in de begroting 2021.

In de projecten en acties staan we nu, begin 2020, op het punt om de eerste resultaten te evalueren. Veel van de projecten zijn goed gestart, zoals de inzet van het jongerenwerk, het mantelzorgknooppunt en het aanhaken van de POH-jeugd bij de huisartsen. Sturen als onderdeel van het reguliere werk is in 2019 gestart in het project doorontwikkeling Voormekaar. Vanuit daar gaan we in 2020 en 2021 verder aan de slag om te komen tot een robuuste toegang: vanuit formatie die toereikend is voor de gewenste werkwijze van Voormekaar en een duidelijk kader waarbinnen de professionals hun werk kunnen uitvoeren. Dit alles is gebundeld in het plan Doorpakken in het sociaal domein.

Anders dan bij de andere programma's zijn de ombuigingen in het sociaal domein niet opgenomen in de perspectiefnota. Het gaat namelijk om oplossingen voor de taakstelling van posten waarvoor een open-einde-regeling geldt. Samenvattend richten we ons op de volgende besparing, die overigens nog verder wordt aangevuld:

Omschrijving	Besparing 2020	Besparing 2021	Besparing 2022	Besparing 2023	Besparing 2024
Projecten en acties	427.000	835.000	1.054.000	1.054.000	1.054.000
Actieve casusregie	0	750.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
Totaal	427.000	1.585.000	2.554.000	2.554.000	2.554.000

Naast deze 2 grote pijlers in het programma (sturen in projecten en in de toegang) zijn er in het programma 'Zorg voor wie dat nodig heeft' ook andere ontwikkelingen. Nieuwe landelijke wet- en regelgeving leidt tot nieuw beleid. Zo heeft 2019 in het teken gestaan van een voorbereiding op de nieuwe wet op inburgering en de wet Verplichte GGZ en zijn het abonnementstarief en kostprijs dekkende tarieven ingevoerd.

Autonome ontwikkelingen

Omschrijving	Bedrag	2021	2022	2023	2024
Wmo ZIN	422.000	422.000	422.000	422.000	422.000
Jeugd ZIN	830.000	830.000	830.000	830.000	830.000
Subsidies en bijdragen	189.000	189.000	189.000	189.000	189.000
Businesscontroller	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
Vrijval algemene voorzieningen	-393.000	-393.000	-403.000	-403.000	-403.000
Vrijval PGB	-215.000	-215.000	-215.000	-215.000	-215.000
Subtotaal		908.000	898.000	898.000	898.000
WMO aanvullend					
Tariefstijging	280.000	280.000	280.000	280.000	280.000
ZOOV	96.000	96.000	96.000	96.000	96.000
Vrijval HHT	-185.000	-185.000	-185.000	-185.000	-185.000
Subtotaal		191.000	191.000	191.000	191.000
Jeugd aanvullend					
Tariefstijging	290.000	290.000	290.000	290.000	290.000
GI omhoog	48.000	48.000	48.000	48.000	48.000
Index VTNOG	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Subtotaal		340.000	340.000	340.000	340.000
Totaal autonoom		1.439.000	1.429.000	1.429.000	1.429.000

Voor de begroting 2021 zien we een aantal autonome ontwikkelingen, met name in de activiteiten waar de Wmo en Jeugdvoorzieningen onder vallen:

Wmo ZIN

Er vindt een stijging van de lasten plaats van € 421.970 door een hoger gebruik van voorzieningen Wmo. Het gaat hier om open-einde-regelingen. De stijging heeft met name te maken met de gevolgen van de invoering van het abonnementstarief. Dit zien we terug in voorzieningen als huishoudelijke hulp en individuele begeleiding en ook bij voorzieningen als rolstoelen, vervoersvoorzieningen en woningaanpassingen.

Jeugd ZIN

Er vindt een stijging van de lasten plaats van € 829.647 door een hogere inzet van jeugdhulp. Het gaat hier om open-einde-regelingen. Er is vooral sprake van een toename van het aantal en de duur van maatregelen die worden uitgevoerd door Gecertificeerde instellingen. Dit is in de gehele Achterhoek het geval. Verschillende factoren zijn daarop van invloed (aangescherpte Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, een betere samenwerking tussen Veilig Thuis, Gecertificeerde Instellingen, Voormekaar en de beschikbaarheid van passende jeugdhulp). Daarnaast is de toename van de lasten te verklaren door een toename van het aantal cliënten met ambulante jeugdhulp. Ook op het gebied van GGz, dyslexie en LVB (licht verstandelijke beperking) stijgen de lasten.

Subsidies en bijdragen

Voor subsidies en bijdragen is een bedrag van € 189.302 opgenomen voor de regionale samenwerking. Deze bestaat uit de bijdrage uit Berkelland voor het CLM (Contract Leveranciers Management) en de projectorganisatie Sociaal Domein regio Achterhoek. Deze middelen zijn gelijk gebleven aan de bijdrage van voorgaande jaren, maar zijn nu voor het eerst opgenomen binnen het programma 'Zorg voor wie dat nodig heeft'. Eerder werden deze lasten geboekt op de kostenplaats, welke gedeeltelijk werden doorbelast aan het programma. Deze lasten betreffen dus een technische wijziging.

Business Controller

We zetten in op een Business Controller Sociaal Domein die als opdracht heeft gekregen om goede stuurinformatie en stuurmogelijkheden te ontwikkelen (€ 75.000). Hiervoor maakt de controller als eerste een grondige analyse van de uitgaven en inkomsten Sociaal Domein in Berkelland. Dit heeft als doel om beter inzicht te krijgen waar het tekort precies door veroorzaakt wordt en op welke manieren we hierin kunnen sturen. De inzet van de Business Controller Sociaal Domein is een absolute randvoorwaarde voor de noodzakelijke kwaliteitsimpuls van onze sturingsmogelijkheden en zal in de loop van dit jaar leiden tot nieuwe ideeën en voorstellen vanuit het plan 'doorpakken sturen in het Sociaal Domein'.

Vrijval Algemene voorzieningen

Door de afbouw van Betula valt voor het onderdeel algemene voorzieningen een bedrag van € 393.000 in 2021 en € 403.000 vanaf 2022 vrij. Deze bedragen worden ingezet voor de taakstelling.

Vrijval PGB

De middelen die voor de post PGB begroot waren, zijn naar beneden bijgesteld. In Berkelland gaan we zorgvuldig en terughoudend om met het inzetten van een PGB, waardoor er sprake is van een gestaag dalende lijn voor wat betreft de lasten. Daarom is er sprake is van vrijval (€ 215.000).

Wmo aanvullend

Tariefstijgingen

Door tariefstijgingen in verband met een gewijzigde CAO is er een stijging van de lasten van € 280.000. Het gaat hier om de activiteiten Huishoudelijke hulp (€ 100.000) en Begeleiding Individueel (€ 180.000).

ZOOV

Bij ZOOV is er sprake van een stijging van € 96.000. Het gaat hier om een tariefstijging doordat de indexering hoger is dan gebruikelijk. Daarnaast neemt het gebruik van deze vervoersvoorziening toe.

Vrijval HHT

Bij Huishoudelijke Hulp Voucherregeling is er sprake van vrijval van € 184.650. De voucherregeling is nu alleen toegankelijk voor mantelzorgers, daardoor neemt het gebruik af.

Jeugd aanvullend

Tariefstijging

Er is een stijging van € 290.000 door een verhoging van tarieven Jeugd. In 2019 is een traject doorlopen om te komen tot reële kostprijzen. De tarieven zijn bij een aantal producten verhoogd en bij een aantal producten verlaagd. Het gaat hier om het totale effect van deze nieuwe tarieven.

GI omhoog

De bijdrage aan de Gecertificeerde Instellingen gaat omhoog met € 48.120. De subsidies voor deze instellingen (William Schrikker Groep, Leger des Heils en de Jeugdbescherming) zijn verhoogd op basis van gebruik. Het gaat hier om voorschotsubsidies.

Index VTNOG

Bij Veilig Thuis is er door indexering sprake van een stijging van € 2.000.

Wensen nieuw beleid

Nieuw beleid	Bedrag	2021	2022	2023	2024
Jimmy's/jongerenwerk	170.000	170.000	170.000	170.000	170.000
WvGGz	59000	59.000	59.000	59.000	59.000
Totaal		229.000	229.000	229.000	229.000

Jimmy's/jongerenwerk

Sinds 2 jaar zijn in Berkelland Jimmy's en jongerenwerk actief. De structurele lasten bedragen € 170.000. Er zijn Jimmy locaties gerealiseerd in Borculo en Neede en er zijn 2 jongerenwerkers werkzaam voor de gemeente Berkelland. Er zijn diverse activiteiten in samenwerking met andere partners uitgevoerd door en voor jongeren en voor andere inwoners. Buurtbewoners weten beter wie ze waarvoor moeten aanspreken.

Jimmy's/jongerenwerk is één van de sturingsprojecten om te komen tot een sluitende

begroting in het sociaal domein. Uit de eerste tussenevaluaties komt het beeld naar voren dat dit een effectieve manier is om zwaardere zorg te voorkomen. De lasten van het project lijken lager te zijn dan de verwachte lasten voor de zorg die voorkomen wordt. Een verdere onderbouwing wordt momenteel opgesteld.

WvGGz

Inzet in het kader van de wet verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WvGGz) (€ 59.382). Sinds eind 2019 is er in onze regio een advies- en meldpunt GGZ in het kader van de wet verplichte GGZ. Inwoners die zich zorgen maken kunnen bij het advies- en meldpunt GGZ een melding doen als zij overlast ervaren of als zij het idee hebben dat iemand (verplichte) psychische zorg nodig heeft. Het doel hierbij is om inwoners, indien nodig, sneller toe te leiden naar passende hulpverlening.

In 2020 is de inzet in het kader van de WvGGz gedekt vanuit het uitvoeringsprogramma 'Samen Denken Samen Doen'. De reden hiervoor is dat er aan het begin onduidelijkheid was over de invulling van het meldpunt en de structurele lasten die hiermee gemoeid waren. Aan de algemene uitkering zijn middelen toegevoegd voor de uitvoering van de WvGGZ, deze middelen zijn gelijk aan de benodigde middelen.

Programma Werken en ondernemen in een sterke regio

Ambitie (Midterm review)

Promotie van Berkelland (en de Achterhoek)

We hebben een projectplan gemaakt met een marsroute. Via het inwonerpanel hebben we onderzoek gedaan naar de identiteit en het profiel van Berkelland en een concept 'Merkpaspoort' gemaakt. Deze is getoetst in workshops voor B&W, Raad en Jongerenraad en interviews met ondernemers. We zijn nu halverwege de marsroute van het projectplan en werken aan een strategisch actieplan voor de profilering van Berkelland (promotie, marketing, branding).

Goed vestigingsklimaat

Met stip op één staat onze aandacht voor onze ondernemers met vragen en wensen o.a. via Platform Berkelland en ons 'loket' team EZ (onze 'rode loper' aanpak). We denken voortdurend met hen mee en kijken naar mogelijkheden als bedrijven willen groeien of verplaatsen. We hebben als hulpmiddel hierbij de atlas voor bedrijven geïmplementeerd zodat (nieuwe) ondernemers precies kunnen zien wat er (al) mogelijk is binnen onze gemeente. Op basis van de samen met onze ondernemers opgestelde nieuwe economische agenda 2020-2024 geven we richting aan onze acties.

De afgelopen periode zijn veel stappen gezet in de vitalisering van onze winkelcentra. Zo zijn we in Eibergen, Neede en Borculo aan de slag via zogenaamde task forces waarin ondernemers en inwoners aan zet zijn. Ook in Ruurlo wordt gewerkt aan het oprichten van een task force. Als gemeente participeren we en faciliteren we zo nodig en zo mogelijk de gewenste ontwikkelingen. We richten niet alleen de openbare ruimte zo aantrekkelijk mogelijk in, maar denken ook mee bij herinrichting of herontwikkeling van 'onaantrekkelijke' locaties. Indien nodig maken we daarbij gebruik van de extra middelen die we daarvoor beschikbaar hebben (herstructureringsreserve of in de komende periode de extra impulsgelden).

Vrijtijdsaanbod het hele jaar door

We werken op dit moment aan herijking van het beleid 'Beleef het in Berkelland' en een naadloze aansluiting hiervan op de nieuwe regionale vrijetijdsagenda. We blijven aangesloten bij de regionale vrijetijdsagenda en zijn ervan overtuigd dat onze lokale ondernemers meeprofiten van het sterke merk Achterhoek.

Iedereen doet mee met werk, betaald of onbetaald

Om te komen tot een breed en samenhangend aanbod voor inwoners met een achterstand op de arbeidsmarkt, stelden we in 2019 de visie doorgaande ontwikkellijn vast. Hierin is met nadruk plaats voor lokale initiatieven (in 2019 geëvalueerd). In 2019 werden door een bestuursopdracht aan SDOA de contouren geschetst voor het traject 'Samen aan het stuur'. Dit traject heeft grote gevolgen voor de verdere taakinvulling van de SDOA en de rol die we als gemeente hebben. Meldingen van inwoners komen binnen bij de gemeente en wanneer het nodig is, vindt een doorverwijzing plaats naar de

tweedelijns uitvoeringsorganisatie werk en inkomen. De ondersteuning aan inwoners wordt integraal en zo veel mogelijk lokaal georganiseerd.

Op het gebied van armoedebestrijding is een aantal projecten uit het uitvoeringsprogramma gaande. Er is een digitale financiële wegwijzer gelanceerd, er is een breed platform voor schuldhulpverlening en we starten in 2020 met een traject rondom de vroegsignalering van schulden. In het kader van BiB gaan wij actief met inwoners, bedrijven, deurwaarders en bewindvoerders in gesprek om tot betere werkwijzen te komen op het gebied van schuldhulpverlening, armoede en kwijtschelding gemeentelijke belasting.

Autonoom

Autonome ontwikkeling	Bedrag	2021	2022	2023	2024
BUIG	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
SDOA	366.000	366.000	366.000	366.000	366.000
Saldo		466.000	466.000	466.000	466.000

Binnen de activiteit 'Iedereen doet mee met werk, betaald of onbetaald', zien we de volgende ontwikkelingen:

BUIG

Onder BUIG vallen de inkomenswaarborgen en BBz (bijstand voor zelfstandigen). De verwachte uitgaven zijn hoger (€ 1.200.000) dan de ontvangsten vanuit het Rijk. De gemeente komt in aanmerking voor een vangnetregeling BUIG (€ 1.100.000), waardoor het eigen risico ingeschat wordt op € 100.000. Dit zijn voorlopige bedragen; de definitieve bedragen worden op een later moment vastgesteld.

SDOA

Bij SDOA is er met name sprake van een toename in het programma uitgifte werk en activering (€ 366.000). De kosten nemen toe op de individuele begeleiding op de werkplek, opleidingskosten voor individuele medewerkers en door maatwerk en vroegsignalering.

Ombuigingen

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verlagen budget stimuleren van bestaande en nieuwe bedrijven	50.000	100.000	50	50.000	50.000	50.000	50.000

Dat betekent dat wij als gemeente geen bijdragen meer doen aan het Keurmerk Veilig Ondernemen en dit overdragen aan de ondernemers zelf die dit bijvoorbeeld zouden kunnen financieren uit het ondernemersfonds. Ook zijn er vanuit dit budget zaken gefinancierd die nodig waren voor het op gang brengen van de ontwikkeling van het centrum Neede. Deze ontwikkeling loopt nu via het loket Oudestraat.

Vanuit het Opgaveteam EZ blijven we nadrukkelijk de verbinding zoeken tussen organisatie en bedrijfsleven. Om zo bestaande en nieuwe bedrijven te blijven begeleiden, ondersteunen en stimuleren.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Stoppen met regio coördinator Toerisme	53.000	53.000	100	0	0	53.000	53.000

Deze coördinator had tot nu toe een belangrijke rol in het aanjagen van productverbetering en -ontwikkeling bij onze lokale toeristische ondernemers en instellingen en was een sparringpartner voor onze lokale ondernemers. We gaan ervan uit dat onze toeristische ondernemers zelf nu de handschoen oppakken en verder werken aan productontwikkeling en kwaliteitsverbetering. Ook onze medewerker toerisme en recreatie speelt hierin een belangrijke rol. We gaan op zoek naar nieuwe mogelijkheden om verbinding en ontwikkeling te realiseren, wellicht via een (nieuw of bestaand) platform. We blijven inzetten op het sterke (toeristische) merk Achterhoek, regionale samenwerking en de Stichting Achterhoek Toerisme via de Vrijtijdsagenda, want we zien dat de Achterhoek een sterk merk is en onze lokale ondernemers daar ook de vruchten van plukken.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verlagen budget stimulering maakindustrie	15.000	20.000	75	15.000	15.000	15.000	15.000

We blijven alleen lidmaatschap betalen voor deelname aan Smarthub Achterhoek. We zien dat de maakindustrie de ontwikkeling zelf oppakt.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verlagen budget recreatie en toerisme	19.800	60.000	33	19.800	19.800	19.800	19.800

We doen wel mee de regionale vrijtijdsagenda, want we geloven in een sterke regionale toeristische sector, waarvan onze lokale ondernemers baat bij hebben. Er is nu geen ruimte meer voor extra bijdragen aan (lokale) initiatieven die buiten deze agenda vallen.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Niet meer aan citybranding doen	35.000	35.000	100	0	0	35.000	35.000

Er is voor deze collegeperiode voor 4 jaar budget beschikbaar gesteld, maar dit is structureel opgenomen in de begroting.

Na 2022 is beleidsmatig geen rekening meer gehouden met beschikbaarheid van budget. Daarmee kan het per 2023 vervallen.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verminderen subsidieverlening kleinschalige evenementen en activiteiten	11.550	35.000	33	0	0	0	11.550

We hopen en hebben er vertrouwen in dat deze evenementen en activiteiten alternatieve bronnen weten te vinden voor de financiering van hun activiteiten.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Bijdragen aan projecten stoppen in kader van 'Samenwerking met Duitsland'	12.000	12.000	100	12.000	12.000	12.000	12.000

We blijven betrokken bij onze burens en zoeken ook het overleg op. We blijven ook actief deelnemen aan de Euregio. Voor concrete grensoverschrijdende activiteiten of evenementen (zoals een grensoverschrijdende bijeenkomst voor ondernemers) hebben we geen vast budget meer. We vertrouwen erop dat gewenste projecten in dit kader alternatieve financieringsbronnen, bijvoorbeeld via Euregio, weten te vinden.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verlagen budget STAT	25.000			25.000	25.000	25.000	25.000

De jaarlijkse bijdrage aan de STAT is structureel te hoog geraamd. De afgesproken bijdrage aan de STAT blijven we nakomen, want we vinden een sterke Achterhoekse toeristische sector van groot belang voor onze lokale ondernemers. Het budget kan echter bijgesteld worden.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Openbaar toilet Eibergen afstoten	6.000	6.000	100	0	6.000	6.000	6.000

We vinden dit geen gemeentelijke taak en gaan over tot sluiting of overdracht van deze toiletvoorziening.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Vroeg-signalering van schulden & Taboe op schulden en geldzorgen doorbreken	100.000	1.779.000	5,6%	0	50.000	100.000	100.000

Deze ombuigmaatregel bestaat uit 2 delen: vroegsignalering en taboe op schulden doorbreken. Met deze ombuigmaatregel verwachten we een structurele besparing te realiseren op de begroting van SDOA, specifiek het programma ondersteuning. Onder dit programma vallen de onderdelen Bijzondere bijstand, Minimabeleid, Schulddienstverlening en Stadsbank.

Taboe op schulden doorbreken: mensen met schulden vragen vaak geen hulp of doen dit erg laat, vanwege schaamte of trots. Mensen lopen gemiddeld 4 jaar rond met schulden voordat zij aan de bel trekken. Een kleine schuld kan dan uitgegroeid zijn tot een groot probleem dat het leven beheerst. Stress, een slechtere gezondheid of verlies van werk kunnen het gevolg zijn. Met een campagne willen we de taboe op schulden doorbreken. De campagne moet ertoe leiden dat geldzorgen en schulden bij onze inwoners bespreekbaar worden. De kosten voor het opzetten van een campagne begroten wij op € 50.000 incidenteel, waarvoor we gebruik willen maken van het incidentele investeringsbudget ombuigingen zoals dat in het hoofdstuk Financiën wordt toegelicht.

Vroegsignalering: Inwoners met betalingsachterstanden bij zorgverzekeringen, water- en energiebedrijven en woningcorporaties zijn binnen 3 maanden in beeld bij de gemeenten. Hierna volgt een huisbezoek door een medewerker VMK en wordt ondersteuning aangeboden. Als een plan van aanpak wordt opgesteld, dan wordt het incassoproces met één maand opgeschort. De benodigde middelen voor de vroegsignalering zijn reeds gedekt in het Uitvoeringsprogramma Samen denken, Samen doen.

Programma Actief met duurzaamheid en energie

Ambitie (Midterm review)

De energietransitie is op stoom, maar niet zo snel als we willen

We moeten op basis van de monitoringscijfers en de doorrekening van de trend concluderen dat we de doelstelling voor 2022 (40% energieneutraal bebouwde omgeving) niet halen. Het zijn vooral externe factoren die maken dat de energietransitie niet zo snel gaat als we zouden willen.

Het blijft ‘alle hens aan dek’ voor Berkelland energieneutraal in 2030

Onverminderd zetten we ons in voor de maatregelen uit het Energie Uitvoeringsprogramma. Want de duurzaamheidsleningen, subsidies en ondersteuning hebben succes: de totale opwek van hernieuwbare energie stijgt en het energieverbruik in de particuliere sector daalt gestaag. Aan meer dan 3000 van de 7000 woningen van voor 1980 zijn maatregelen getroffen! Helaas blijft het energieverbruik van bedrijven licht stijgen. Samen met ‘Berkelland Onderneemt Duurzaam’ en SIKa zoeken we naar acties om bedrijven nog meer te stimuleren om stappen te maken.

Ook met ons speerpunt ‘gemeente als voorbeeld’ is er voortgang. Het certificaat voor niveau 3 van de CO₂-prestatieladder leidt tot concrete maatregelen in onze bedrijfsvoering, we zijn bezig met de uitwerking van de motie ‘eigen energieopwek’ en we hebben op een rij waar investeringen kunnen leiden tot energiebesparing. U vindt ze in de perspectiefnota 2021 terug als investeringen om structureel kosten te besparen.

Netcongestie is soms een belemmering

Eerder dan verwacht, blijken het elektriciteitsnetwerk en de verdeelstations in Berkelland niet berekend op een grote toename van het aanbod aan energie (netcongestie).

Netbeheerder Liander werkt weliswaar aan uitbreiding en verzwaring van het net. Maar voorlopig krijgen veel initiatiefnemers van kleine zonneparken en zon op grote daken te horen dat er niet kan worden aangesloten op het net.

De realiteit is dat de grootschalige initiatieven voor zonneparken in onze gemeente nu en in de toekomst een relatief grote bijdrage leveren aan onze doelstelling. Als gemeente kunnen we bijdragen aan soepele vergunningsverlening- en participatieprocessen. Dat blijven we ook doen. Maar de invloed van de netcongestie en de voorwaarden voor SDE-subsidie op de investeringsbereidheid van initiatiefnemers hebben we niet in de hand.

De Regionale Energiestrategie (RES) is in de maak

In 2021 wordt de Regionale Energiestrategie (RES) vastgesteld. Daarin staat hoe de gemeenten in de Achterhoek bijdragen aan de energietransitie in Nederland. Op basis van de RES is het denkbaar dat we onze doelstelling voor 2030, het Energie Uitvoeringsprogramma en ons RODE-beleid voor grootschalige opwek moeten herijken.

Autonoom/wensen nieuw beleid

Niet van toepassing

Inkomstenverhogende maatregelen

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Zon op dak gemeentehuis en gemeentewerf	75.000				25.000	75.000	75.000

Het budget voor dit programma is alleen beschikbaar gesteld voor 4 jaar. We kunnen daar dus geen structurele bezuinigingsideeën voor aandragen. Wel kunnen we door versneld te investeren in duurzaamheid structureel kosten besparen.

Voor zonnepanelen op onze eigen gebouwen is een investering van € 1.600.000 nodig. In het programma (speerpunt gemeente als voorbeeld) is hiervoor al budget beschikbaar. Uitgaande van een opbrengst van € 0,10 per Kwh kunnen we € 75.000 aan energie opwekken. Voor de 8000 m2 dak gemeentehuis moeten we een alternatieve locatie vinden, want dat dak ligt al vol.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Besparing op energie gemeentelijk vastgoed (quick win)	25.000			10.000	25.000	25.000	25.000

In dezelfde categorie als de vorige vallen de maatregelen om snel energie te besparen.

De maatregelen kosten eenmalig € 176.000 (budget is beschikbaar), de besparing is ruim € 25.000 per jaar.

Schatting is op basis van een onderzoek naar besparingsmaatregelen voor diverse gemeentelijke panden (uitgangspunt 'gezond verstand'). Maatregelen die op korte termijn kunnen worden uitgevoerd en substantieel wat opleveren. De maatregelen zijn relatief eenvoudig.

Ombuigingen

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Vergroenen met Scandinavische groencertificaten i.p.v. Nederlandse	25.000			25.000	25.000	25.000	25.000

Wij vergroenen onze ingekochte energie met groencertificaten uit Nederland. Dat doen we elk jaar. Scandinavische certificaten zijn meer voorhanden en veel goedkoper. De aankoop van deze certificaten leidt echter niet tot productie van extra groene stroom. Daarom telt zo'n 'vergroening' niet mee voor de CO2prestatieladder (we hebben certificaat niveau 3). Het betreft een 'papieren' verslechtering van onze CO2 voetafdruk met 400%. Maar uiteindelijk gaat het om het besparen op ons energieverbruik.

Maar liever willen we deze besparing uiteindelijk realiseren door bijvoorbeeld Twence en/of Agem te vragen om ons via een zelfleveringsmodel energie te leveren van eigen bodem. Als investeerder (motie eigen opwek) willen we die energie van eigen bodem mogelijk maken.

Programma Sport is meer!

Ambitie (Midterm review)

We vinden het belangrijk dat alle inwoners kunnen sporten of bewegen en een actieve, gezonde leefstijl kunnen hebben. Daarvoor is een toekomstbestendig verenigingsleven en een goede sportinfrastructuur nodig. De bijdrage van het programma 'Sport is meer!' aan 'Berkelland in Balans' is daarom vooral gericht op de toekomstbestendigheid van verenigingen en sportaccommodaties. Dat betekent dat we verenigingen helpen om toekomstbestendig te worden (transformatiefonds, lokaal sportakkoord) en daarnaast onderzoeken hoe de sportinfrastructuur in elke kern toekomstbestendig kan worden gemaakt. Daarbij gaat de kost voor de baat uit.

In het sociaal domein gaan we voor preventie: liever problemen voorkomen dan genezen. Sport en een gezonde levensstijl leveren daar een stevige bijdrage in. De gemeentelijke (financiële) inspanningen die daaraan bijdragen, laten we ongemoeid. Voorbeelden daarvan zijn kindregelingen, de deelname aan het jeugdfonds Sport en het voorstel om de inzet van de combinatiefunctionarissen te continueren. Ook blijven we onze bijdrage leveren aan de regionale samenwerking 'Achterhoek in Beweging'. Achterhoek in Beweging zorgt ervoor dat strategische partners zich verbinden aan langdurige doelstellingen op het gebied van sport en gezondheid, het geeft uitvoering aan regionaal en landelijk beleid en zorgt ervoor dat dit beleid ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Er is een regionaal sportakkoord vastgesteld dat we vertalen in een lokaal sportakkoord. Binnen dit lokale sportakkoord hebben we aandacht voor een herijking van de rol van de Sport Federatie Berkelland en op een nieuwe inrichting van de subsidieregeling cultuur, kunst, sport en welzijn in Berkelland.

Wensen nieuw beleid

Investering	Bedrag	2021	2022	2023	2024
Sporthal Ruurlo	8.000.000	-	240.000	240.000	240.000
Combinatiefunctionarissen		61.000	122.000	122.000	122.000

Sporthal Ruurlo

De binnensportaccommodaties in Ruurlo voldoen niet meer aan de huidige eisen. Een haalbaarheidsonderzoek heeft uitgewezen dat capaciteit, maatvoering, brandveiligheid (firedoek in het plafond) te wensen overlaten. Renovatie is duur (vooral de technische renovatie) en energieneutraliteit van de gebouwen kunnen we met renovatie niet halen. Nieuwbouw als geclusterde voorziening heeft daarom de voorkeur. Deze is sowieso interessanter voor een exploitant dan losstaande voorzieningen. Bovendien kunnen de kapitaallasten over een langere periode worden afgeschreven en hoeven er geen extra kosten worden gemaakt voor tijdelijke huisvesting.

Continuering inzet combinatiefunctionarissen

We willen combinatiefunctionarissen blijven inzetten om ervoor te zorgen dat kinderen onder leiding van professionals meer en beter gaan bewegen (voor, onder en na schooltijd). Datzelfde geldt voor het stimuleren van sport en bewegen door ouderen. We zijn bezig met een inhoudelijke evaluatie en effectmeting. Dat is de basis voor een nieuwe visie op de inzet van de combinatiefunctionarissen en de aanbesteding voor de periode vanaf 2021.

Voor een klein deel van het daarvoor benodigde bedrag is nog geen structurele dekking. Het gaat om € 122.000.

De huidige afspraken lopen tot half 2021 (en is ook gedekt tot half 2021). De nieuwe aanbestedingsperiode loopt vanaf 1 juli 2021.

Ombuigingen

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Laatste niet geprivatiseerde sportaccommodaties afstoten (Rietmolen, Noordijk)	60.000	60.000	100	0	0	0	60.000

In lijn met het beleid om alle sportaccommodaties te privatiseren, is het een logische stap om de laatste niet-geprivatiseerde buitensportvelden op afstand te gaan zetten. De velden waarover het gaat worden relatief weinig gebruikt. Afstoten is daarom misschien ook een optie.

De realisering van dit idee vergt een integrale benadering van de problematiek en intensief overleg met betrokkenen. En er zullen incidentele uitgaven mee gemoeid zijn.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verminderen subsidie Sport Federatie Berkelland (SFB)	10.000	80.000	13	0	10.000	10.000	10.000

De SFB ondersteunt verenigingen met advisering, procesbegeleiding en het organiseren van deskundigheidsbevordering. De SFB heeft een groot netwerk in het sociaal domein opgebouwd en is een belangrijke overlegpartner voor de gemeente. Dat willen we graag zo houden. De bezuiniging op het beschikbare budget houden we daarom beperkt. In het kader van het lokaal Sportakkoord vinden er gesprekken plaats met betrekking tot de herijking van de taken van de SFB. Die herijking kan worden afgestemd op de vermindering van de gemeentelijk bijdrage.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verminderen subsidies zwembaden (sporthallen bij zwembaden)	121.440	1.012.000*	12	0	0	0	121.440

*In het totaalbudget zit ook een bijdrage voor 2 sportzalen (Borculo en Neede).

Het in standhouden van zwembaden is geen wettelijke taak. Berkelland beschikt over 2 binnen-, 2 buitenbaden en 1 natuurbad.

De zwembaden in Ruurlo en Borculo zijn eigendom en in beheer van een stichting. De gemeente draagt een subsidie bij. De exploitatie en het bezit van de zwembaden in Neede en Eibergen zijn overgedragen aan een bedrijf. Voor de exploitatie van de zwembaden betaalt de gemeente een vergoeding.

Rondom onderhoud/renovatie worden soms aparte (financiële) afspraken gemaakt.

Vergeleken met exploitaties elders in Nederland is de exploitatie van de zwembaden in Berkelland behoorlijk efficiënt. Er zit dan ook weinig ruimte in de budgetten.

Anderzijds kent de Achterhoek de hoogste zwembaddichtheid van Nederland en wordt het handhaven van al die zwembaden misschien wel te kostbaar.

Met de bezuiniging forceren wij een herbezinning. We willen graag met een open mind en samen met de exploitanten nadenken over de toekomst. Met oog voor de gevolgen die verschillende scenario's hebben voor het zwemonderwijs, verenigingen, enzovoort. Daarvoor hebben we tijd nodig.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verminderen subsidie jeugdleden sportverenigingen	26.400	80.000	33	0	0	26.400	26.400

De subsidies aan verenigingen zijn door eerdere bezuinigingen teruggebracht tot € 80.000 verdeeld over circa 80 verenigingen. Het gaat per vereniging dan ook meestal om relatief kleine bedragen.

Uit het vitaliteitsonderzoek onder sportverenigingen van begin 2019 blijkt dat het verenigingen veelal nog lukt om het hoofd boven water te houden maar dat de situatie erg kwetsbaar is. Verenigingen hebben te maken met een afname van het aantal leden en vrijwilligers en hebben in veel gevallen moeite met het up to date houden van de accommodatie. Het is dan ook de vraag of al die sportaccommodaties op de langere termijn overeind kunnen blijven.

In het kader van het lokale sportakkoord zoeken we naar een subsidiëring die beter aansluit op de behoeften van verenigingen. Dus niet meer op basis van het aantal jeugdleden. Dus anders met minder geld.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Versneld slopen en investeren in (nieuwe) binnensportaccommodaties (transformatie huidige bestand)	50.000	500.000	10	0	0	0	50.000

Als gemeente moeten we ervoor zorgen dat schoolgym mogelijk is (wettelijke taak).

Daarom beheren we binnensportaccommodaties. De huidige binnensportaccommodaties voldoen niet allemaal meer aan de eisen, worden onvoldoende gebruikt en/of zijn duur in beheer.

Het is nodig om per kern te kijken naar de behoefte aan binnensportaccommodatie, de duurzaamheid daarvan en de samenhang met andere voorzieningen. Moderne toekomstbestendige voorzieningen passen bij de behoefte, zorgen voor minder kosten en zijn beter te exploiteren.

In 2019 voerden we het eerste haalbaarheidsonderzoek uit in Ruurlo, wat heeft geleid tot de hiervoor genoemde investeringswens.

Een dergelijk onderzoek voeren we in 2020 en 2021 versneld uit in de andere kernen en sluiten daarbij aan op de ontwikkelagenda's en het Integrale Huisvestingsplan Onderwijs.

We geven nu ongeveer € 500.000 uit aan het onderhoud en beheer van binnensportaccommodaties. Een kostenreductie van minimaal 10% is haalbaar, zeker als er gebouwen worden afgestoten. Voor het versneld uitvoeren van de onderzoeken worden extra incidentele kosten gemaakt. Ook zullen er (forse) investeringen nodig zijn.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Anders organiseren/dekken	35.000	70.000	50	0	0	0	59.000
deel schoonmaak van sporthallen en gymnastiekzalen en besparen op onderhoud.	24.000	240.000	10				

De voorgestelde bezuiniging op de kosten op schoonmaak en onderhoud zijn taakstellend.

Het idee is om een deel van de schoonmaak (50%) over te dragen aan de gebruikers van de sporthallen. Een alternatief is om het bedrag te dekken uit een verhoging van de huurprijzen.

De besparing op onderhoud van 10% betekent een efficiëncyslag en kent weinig risico's omdat het overblijvende budget groot genoeg is om te kunnen schuiven in planningen. Deze staat los van de hiervoor geschetste transformatie.

Programma Cultuur is van iedereen

Ambitie (Midterm review)

De manier waarop we met elkaar omgaan, hoe we naar dingen kijken, (beeldende) kunst, muziek, toneel, media, musea, archeologie, monumenten, evenementen, alles is in Berkelland te beleven. Cultuur verbindt en draagt bij aan een leefbare samenleving. Daarom draagt de gemeente financieel bij aan: de cultuureducatie in het basisonderwijs (Stichting muziek en Kunstwijs), de Dorpsbōke, de bibliotheek Oost-Achterhoek, muziekverenigingen, historische verenigingen, het erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers, het onderhoud van gemeentelijke monumenten, musea en allerlei evenementen en activiteiten.

Samen met mensen uit de cultuur- en erfgoedsector werken we aan een brede cultuur- en erfgoedvisie voor de komende 10 jaar. Uit de quickscans en de eerste bijeenkomsten en gesprekken hebben we inmiddels een redelijk beeld van de uitdagingen die spelen binnen het culturele veld. Net als overal in de Achterhoek kampen verenigingen met afnemende ledenaantallen en gebrek aan vrijwilligers. Men vindt dat er meer samenhang en verbinding nodig is om vitaal te blijven.

In die verbinding én in het faciliteren van de transformatie van het culturele veld naar toekomstbestendigheid is een belangrijke rol weggelegd voor de gemeente. Aan procesondersteuning, kennisoverdracht, inspireren blijkt een grotere behoefte te zijn dan aan financiële ondersteuning.

Ondanks de voorgestelde bezuinigingen zijn wij ervan overtuigd dat onze doelen haalbaar blijven: alle kinderen komen in aanraking met muziek, kunst en cultuur, er is aandacht is voor laaggeletterden, toekomstbestendige culturele organisaties en behoud van erfgoed.

De voorstellen gaan over het verminderen van *structurele* budgetten. Wij geven u in overweging om incidenteel budget vrij te maken voor goede ideeën of bijvoorbeeld een aanvullend pakket (vergelijk Naoberfonds).

Wensen nieuw beleid

Nieuwe wens	Kosten	I/S	2021	2022	2023	2024
Verhogen bijdrage lokale omroep	30.000	I	30.000	30.000	30.000	0

Bijdrage lokale omroep

De lokale omroepen hebben een opdracht van het Rijk gekregen (Mediawet) om te komen tot streekomroepen. De eerste stappen zijn hiervoor gezet in de Achterhoek. De lokale omroepen hebben gezamenlijk een voorstel geschreven om te komen tot een versterking van de journalistieke kwaliteit en een verbetering van de continuïteit van de berichtgeving. Hiervoor is een extra financiering nodig van ongeveer € 30.000 gedurende 3 jaar.

Ombuigingen

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verminderen totaal beschikbare budget voor uitvoeringsprogramma cultuur en erfgoedvisie	255.000	1.099.000	23	0	0	255.120	255.120

De gemeenteraad heeft voor het traject van de cultuur- en erfgoedvisie kaders gesteld. Qua budget is als kader meegegeven dat het bestaande budget uitgangspunt is. De visie moet leiden tot een doelmatiger inzet van de beschikbare middelen. Dat betekent ook een herverdeling van budgetten. Als er dan toch bezuinigd moet worden op de gemeentelijke uitgaven voor cultuur, is dit het beste moment.

Omdat er toch een herverdeling van de beschikbare budgetten op stapel staat, hebben wij ervoor gekozen om niet nu op specifieke subsidies van de culturele partners te bezuinigen. Het gaat om de bibliotheek Oost Achterhoek, Dorpsbōke, diverse musea, Muziek en Kunstwijs, Bemo en diverse kleinere (waarderings)subsidies. In plaats daarvan verminderen we het totaal beschikbare budget voor deze subsidies. Op basis van de cultuur- en erfgoedvisie wordt dat verminderde budget dan herverdeeld.

Overigens is voor de transformatie naar toekomstbestendigheid van het culturele veld een extra eenmalig budget van € 100.000 beschikbaar.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Verminderen subsidies voor eigenaren gemeentelijke monumenten	28.000	84.900	33	28.017	28.017	28.017	28.017

De instandhouding van monumenten is kostbaar. Daarom is er een subsidieregeling voor de instandhouding van gemeentelijke monumenten waar eigenaren een beroep op kunnen doen. De Provincie vult de gemeentelijke bijdrage aan.

Met een korting op het beschikbare budget is het nog steeds mogelijk om een bijdrage te krijgen, alleen kunnen er dan jaarlijks minder aanvragen gehonoreerd worden. Wij achten de kans niet groot dat dat aantoonbaar leidt tot achteruitgang van de beeldkwaliteit van gemeentelijke monumenten.

De subsidieregeling is overigens geen wettelijke taak. De gemeente heeft wel de wettelijke plicht om cultuurhistorische waarden objectief mee te wegen bij het vaststellen van beleid of vergunningverlening.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Schrappen wens verhogen budget monumentensubsidies t.b.v. duurzaamheidsmaatregelen	20.000	20.000	100	20.000	20.000	20.000	20.000

Het toevoegen van extra budget voor de duurzaamheidsmaatregelen voor monumenten is een nieuwe meerjarige wens, opgenomen in de Perspectiefnota 2020. Het budget is voor 2020 geschrapt, maar staat nog steeds in de meerjarenraming.

Het idee was om de monumentensubsidie ook mogelijk te maken voor duurzaamheidsmaatregelen en het totale jaarlijks beschikbare budget te verhogen met € 20.000.

Definitief schrappen van dit extra budget heeft geen directe gevolgen. Eigenaren van monumenten kunnen gebruik maken van reguliere subsidiemogelijkheden en leningen voor besparingsmaatregelen.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Niet meer meedoen met Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek	15.000	15.000	100	15.000	15.000	15.000	15.000

Meedoen met het Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek betekende de afgelopen 4 jaar dat bijdragen van de Achterhoekse gemeenten werden verdubbeld door de provincie. In totaal is daarmee € 1.000.000 besteed aan de regionale aanjaagfunctie van (educatieve) cultuurprojecten. Voor de periode 2021-2025 moet een nieuw pact worden gesloten. Met het beëindigen van onze deelname eindigt ook de lokale (economische) spin-off van de samenwerking; deze is overigens lastig concreet te maken.

Samen met de Stichting Muziek en Kunstwijs en het culturele veld kunnen we onze ambities realiseren.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Efficiënter onderhoud kunstobjecten openbare ruimte	8.000	12.900	62	8.000	8.000	8.000	8.000

Dit bedrag wordt regelmatig gebruikt voor incidenteel en bijzonder onderhoud. Deze kunnen ook met incidentele collegebesluiten worden bekostigd. Voor onderhoud blijft een budget van € 5.000 staan. Dat is voldoende.

Programma Aan de slag met de Omgevingswet

Ambitie (Midterm review)

Al sinds 2013 is de gemeente Berkelland bezig met de komst van de Omgevingswet. Waar mogelijk heeft onze organisatie stappen gezet om al 'in de geest van de Omgevingswet' te gaan denken en werken.

In 2019 heeft de gemeenteraad het Ambitiedocument Omgevingswet vastgesteld. Vanuit dit ambitiedocument zijn 2 sporen uitgewerkt. Een proces om te komen tot een Omgevingsvisie die eind 2021 moet worden vastgesteld. En het Omgevingswetproof worden van de organisatie per 1 januari 2021.

De invoeringsdatum van 1 januari 2021 is door de Minister, na overleg met de VNG, een jaar opgeschoven naar 1 januari 2022. Redenen hiervoor zijn technische uitdagingen en door de coronacrisis hebben gemeenten veel minder tijd kunnen besteden aan de implementatie van de wet.

De gemeente Berkelland gaat wel gewoon door om de organisatie klaar te maken om met de nieuwe procedures en regels vanuit de Omgevingswet te werken.

Dit blijft een flinke uitdaging maar het uitstel biedt de mogelijkheid nog meer te investeren in kwaliteit en onderlinge afstemming en samenwerking.

Verschillende praktische zaken zijn al geregeld zoals de aanschaf en implementatie van een nieuw systeem voor de behandeling van vergunningen, toezicht en handhaving.

Autonoom/wensen nieuw beleid

Ontwikkeling past binnen bestaande budgetten.

Ombuigingen

Geen ombuigingen. Het betreft incidenteel geld.

Programma Samen Veilig

Ambitie (Mid term review)

Berkelland is een veilige gemeente om in te wonen. Dat willen we graag zo houden. Daarom hebben wij ons de afgelopen 2 jaar gefocust op ondermijning. Ondermijnende activiteiten zijn activiteiten waarbij er vermenging van de 'onderwereld' met de 'bovenwereld' plaatsvindt. Samen met onze inwoners en bedrijven blijven we actief om ondermijning te signaleren en voorkomen. Want ondermijnende criminaliteit raakt ons allemaal!

Een nieuwe ontwikkeling is hierbij 'De weerbare Overheid'. Een traject dat vanuit het ministerie van Binnenlandse zaken is opgezet en zich richt op de veiligheid van overheidsorganisaties, bestuurders en ambtenaren zelf. Zowel fysiek als digitaal en zowel in de werkomgeving als in de privésituatie.

Brandveiligheid op het platteland

Berkelland is een uitgestrekte plattelandsgemeente. Dat betekent dat de aanrijtijden voor onze hulpdiensten altijd 'onder druk' staan. We hebben ingezet op de mogelijkheden om een eventuele brand vroeg te ontdekken en zelf (preventieve) maatregelen te nemen. Dit blijven we doen. Zo kunnen we ook voorkómen dat een calamiteit tot een persoonlijke ramp uitdraait.

BOA's

We hebben een team BOA's (Bijzondere Opsporings Ambtenaren) staan dat goede stappen zet om hun functie als 'wijk-BOA' in het kader van de leefbaarheid verder te vergroten. Ze hebben een goede informatiepositie en werken steeds beter samen met de interne en externe partners (politie, woningbouw, VMK (voor mekaar teams), HALT, etc. Die informatiepositie moet verder benut worden. De politie ziet dit ook en wil vaker samen met de BOA's op pad. In Ruurlo draaien we een pilot waarbij de BOA samen met Voormekaar het spreekuur op dinsdag draait, als aanspreekpunt voor leefbaarheidsvraagstukken.

We willen de BOA's verder positioneren als dienstverleners in plaats van pure handhavers. Dit past bij de behoeften van de gemeente. Handhaven wanneer noodzakelijk, maar als basis voorvechters van de leefbaarheid. Ook willen we de BOA's uitrusten met EHBO-kennis en kunde en met AED-apparatuur. Door de coördinatie van de politie kunnen de BOA's een belangrijke rol spelen bij reanimaties.

Autonoom/wensen nieuw beleid

Ontwikkelingen vinden binnen de bestaande budgetten plaats.

Ombuigingen

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Projectleiding ondermijning	15.000	15.000	100	0	0	15.000	15.000

Uit de inwonerenquête van Berkelland in Balans geven onze inwoners aan bij voorkeur niet te willen bezuinigen op veiligheid.

De projectleiding Ondermijning voeren wij echter toch op als ombuiging. Het is een afspraak en verplichting die wij met de 8 regiogemeenten zijn aangegaan tot en met 2022. Voor 2023 en verder moet er weer een nieuwe, integrale afweging worden gemaakt. Onze huidige inzet op ondermijning blijft tot en met 2022 gehandhaafd.

Financiën

Ambitie

In het collegeprogramma Samen Investeren in Berkelland is een investeringsambitie geformuleerd. Dat was mogelijk dankzij de solide financiële positie van onze gemeente. Inmiddels is duidelijk geworden dat de wens om die positie solide te houden vergt dat er op de structurele uitgaven wordt bezuinigd.

Autonome ontwikkelingen

Ontwikkelingen (x € 1.000)	2021	2022	2023	2024
Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering	-18	-18	-18	-18
Loonontwikkeling	-600	-600	-600	-600
Prijsontwikkeling	-400	-400	-400	-400
Gemeenschappelijke regelingen	-118	-118	-118	-118
Dekking kapitaallasten	73	72	72	72
Ruimtelijke ordening	200			
Dividend Twence	200	200	200	200
OZB	80	80	80	80
Ondersteuning SDOA	100	100	100	100
Doorschuif BTW	200	200	200	200
Personeelskosten SW	120	120	120	120
Totaal	-163	-364	-364	-364

Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering

De VNG voert voor alle gemeenten een aantal taken uit. Dit zijn taken op het gebied van bijzondere expertise, gezamenlijke optrekken naar keten- en marktpartijen en gezamenlijke inkoop. Deze tak wordt los van de vereniging zelf gefinancierd na een besluit van de Algemene Ledenvergadering in 2017. Onze bijdrage neemt toe als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen.

Loon- en prijsontwikkeling

In onze begroting en meerjarenraming rekenen wij met constante prijzen. Een stijging van de lonen in casu de prijzen is daarom niet verwerkt in de ramingen. Omdat wij wel een stijging van deze lasten verwachten is rekening gehouden met een stijging van 2% voor zowel de loon- als de prijsontwikkelingen.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeenschappelijke regelingen hebben begrotingen ingediend die nog moeten worden vastgesteld door de Algemene Besturen. De meeste begrotingen laten een stijging zien ten opzichte van voorgaande jaren. Deze stijging is meegenomen in de perspectiefnota.

Dekking kapitaallasten

Een gedeelte van de kapitaallasten wordt gedekt uit de egalisatiereserve investeringen. De lasten vallen hierdoor lager uit.

Ruimtelijke ordening

In de begroting stond voor 2021 nog een bedrag voor invoering van de Omgevingswet. Dit bedrag is inmiddels opgenomen bij het programma Aan de slag met de Omgevingswet.

Dividend Twence

De aankoop van de aandelen Twence leidt tot een extra dividendinkomst. Op basis van de uitkering in 2019 is de verwachte extra inkomst € 200.000.

OZB

We hebben meer woningen en bedrijven waardoor de inkomsten hoger zijn.

Ondersteuning SDOA

In de jaarrekening zien we dat de ondersteuning aan de SDOA een voordeel oplevert. Hiervan is € 100.000 structureel.

Doorschuif BTW

Gemeenschappelijke regelingen mogen zelf geen BTW compenseren. Zij mogen de BTW die zij betalen wel doorschuiven naar de deelnemende gemeenten. Deze mogen de BTW wel compenseren. De gemeenschappelijke regelingen hebben de laatste jaren meer BTW betaald die wij mogen compenseren. Dit levert ons een extra inkomst van € 200.000 op.

Personeelskosten SW

Door het afnemen van het aantal SW-medewerkers neemt ook de ondersteuning aan deze groep medewerkers af. Dit leidt tot een structurele afname van de kosten met € 120.000.

Bedrijfsvoering

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024
Financiën				
<i>Bedrijfsvoering</i>	-296	-351	-351	-351
Totaal	-296	-351	-351	-351

Ontwikkeling en implementatie Cloudstrategie

Een adequate ICT-infrastructuur is essentieel voor de organisatie. Een van de ontwikkelingen waarop wij dienen te anticiperen is dat steeds meer applicaties en diensten die wij afnemen in de Cloud zitten in plaats van dat ze 'on-site' aanwezig zijn. Deze ontwikkeling is niet tegen te gaan en heeft gevolgen voor onze dataopslag en gebruik, relaties met leveranciers en de technische toerusting van de organisatie. Dat betekent een noodzakelijke uitgave om goed te kunnen acteren in dit veranderende landschap

Parkeerplaats Friesland Domo

Wij zijn met FrieslandCampina in gesprek over een nieuwe huurovereenkomst voor het gebruik van parkeerplaats P1 voor medewerkers van de gemeente. De vorige overeenkomst liep tot 1 oktober 2019. Op basis van de gesprekken voorzien wij dat de nieuwe huursom € 22.500 per jaar gaat bedragen.

Proceskosten bezwaar en beroep WOZ

Diverse bureaus bieden zich, onder het mom van 'no cure, no pay', aan om bezwaar te

maken tegen de vastgestelde WOZ-waarde. Dit leidt tot een forse toename van bezwaar- en beroepschriften. De extra inzet die het GBT hiervoor moet verrichten, brengt ze bij ons in rekening. Het GBT onderzoekt mogelijkheden om de kosten te stabiliseren of zelfs terug te dringen.

Koppeling GBA/WOZ

De data-uitwisseling Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens en de WOZ-administratie heeft de afgelopen jaren grotendeels handmatig plaatsgevonden. In het kader van de AVG is dit niet langer wenselijk. Een directe koppeling is noodzakelijk. De eenmalige kosten zijn € 25.000. Structureel kost het € 5.000.

Nieuwe DVO met het GBT

De DVO (dienstverleningsovereenkomst) met het GBT was aan het einde van de looptijd. De DVO is vernieuwd. Het nieuwe tarief dat is afgesproken leidt tot een stijging van de lasten met € 72.000.

Wensen nieuw beleid/ Incidentele investeringen

Financiën

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024
Incidentele investeringen ombuigingsmaatregelen	-300	-300	0	0
Totaal	-300	-300		

Incidentele investeringen ombuigingsmaatregelen

Voor het kunnen realiseren van de voorgestelde ombuigingen hebben wij de komende 2 jaar ruimte nodig voor incidentele investeringen.

Zo is bij schuldhelpverlening aangegeven dat er geïnvesteerd moet gaan worden in een campagne die ertoe moet leiden dat geldzorgen en schulden bij onze inwoners bespreekbaar worden. De kosten voor het opzetten van een campagne begroten wij op € 50.000 incidenteel.

Bij Sport en Cultuur lopen al trajecten om samen met verenigingen, organisaties en inwoners te komen tot een toekomstbestendige transformatie. De noodzakelijke vaststelling van de ombuigingsmaatregelen voegt een extra dimensie toe aan deze trajecten. En vraagt, naast procesbegeleiding en de inzet van expertise ook mogelijk financiële middelen om de ombuigingen te kunnen realiseren.

Als derde voorbeeld noemen wij het onderhoud van bomen en groen. Ook hier kan het nodig zijn incidenteel te investeren om de ombuigingen te kunnen realiseren.

Via de reguliere bestuursrapportage en de jaarrekening informeren wij u over de besteding van deze incidentele middelen en de voortgang op de ombuigingen.

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024
Datalab Gelderland Oost	50	50	0	0
Organisatieontwikkeling	658	757	0	0
Incidentele investeringen ombuigingsmaatregelen	300	300		
Totaal	1.008	1.107	0	0

Datalab Gelderland Oost

We zien dat data gedreven werken een steeds hogere vlucht neemt. Om als gemeente daar adequaat op in te spelen en de stap te kunnen zetten naar data *bedreven* werken willen wij actief participeren in het gezamenlijke regionale project Datalab Gelderland Oost. Het doel van dit project is om met behulp van data te komen tot betere sturingsmogelijkheden. Betere data moet het mogelijk maken om met uiteindelijk minder capaciteit effectiever beleid te realiseren. Het afgelopen jaar hebben wij daar met het CBS en andere gemeenten in de regio verkennende stappen in gezet. De voorbereiding tot nu toe en de businesscase zoals die in ontwikkeling is geven ons het vertrouwen dat het verantwoord is om hier structureel middelen voor vrij te maken. De structurele kosten worden geraamd op € 100.000 per jaar. De helft hiervan kan worden gedekt uit bestaande programmabudgetten, door onderzoek en analyse door het Datalab te laten uitvoeren in plaats van extern in te huren. Op termijn moet er een inverdieneffect worden gerealiseerd voor de andere helft. Voor eerste 2 jaar is een incidentele bijdrage benodigd om hier naartoe te groeien. We verwachten in het derde jaar de inverdieneffecten te realiseren.

Organisatieontwikkeling

Naast de genoemde autonome ontwikkeling is er een aantal ontwikkelingen binnen de organisatie noodzakelijk. Om dit mogelijk te maken en de structurele effecten op een goede manier te integreren in de bedrijfsvoering, is verdeeld over de 2 eerstvolgende begrotingsjaren eenmalig een ontwikkelbudget benodigd. Met dit budget geven wij onder andere de bedrijfsvoering en concerncontrol verder vorm. Daarnaast vangen wij de extra werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening en handhaving op hangende de implementatie van de Omgevingswet en de Wet Private Kwaliteitsborging. Het binnen de organisatie gestarte proces van meer resultaatgericht werken en het versterken van de sturing en verantwoording daarop, zal mede in het kader van het medio vorig jaar gestarte traject van actualisering van het functiehuis kunnen leiden tot frictiekosten. Hiervoor nemen wij vooralsnog geen bedrag op maar signaleren dat hier een mogelijk risico ligt.

Ombuigingen

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Treasury, herzien leningen	425.000	2.075.000	20	425.000	425.000	425.000	425.000

De lage rentestand biedt ons de mogelijkheid om onze lasten te verlagen. Door herfinancieren van onze schulden kunnen de rentelasten naar beneden. Daarmee kiezen we voor een langere looptijd maar dat weegt op tegen de structureel lagere rentelasten.

Dit leidt wel tot een langere looptijd van onze lening. De investeringen die we de komende jaren nog willen doen zullen ervoor zorgen dat we de lening niet voortijdig kunnen aflossen waardoor we rentelasten zullen blijven houden. Wij willen die zo laag mogelijk maken door de herfinanciering.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Taakstelling ambtelijke organisatie	525.000	32.705.000	2	525.000	525.000	525.000	525.000

De bestuurlijke opgaven en ambities zijn stevig maar het structurele meerjarenperspectief noopt tot het nemen van ingrijpende maatregelen om tot een sluitende begroting te komen. Dat betekent dat wij ook een structurele taakstelling voor de ambtelijke organisatie hebben geformuleerd. Daarbij realiseren wij ons dat de organisatie volop in ontwikkeling is om de maatschappelijke opgaven en de bestuurlijke ambities te kunnen realiseren en om de autonome ontwikkelingen op een goede manier te integreren in de bedrijfsvoering. Om daar ruimte voor te bieden is een incidenteel ontwikkelbudget benodigd.

De taakstelling op de ambtelijke organisatie bestaat daarmee uit 2 bedragen.

Een bedrag van € 525.000 wordt gerealiseerd door een aantal posten binnen de bedrijfsvoering begroting te verlagen.

Het gaat hierbij onder meer om het verlagen van het budget externe advisering en het wijzigen van het aannamebeleid nieuw personeel.

Daarnaast dient een bedrag van ruim € 400.000 te worden gevonden ten behoeve van de structurele financiële doorwerking van de ontwikkelingen zoals die hierboven zijn geformuleerd taakstellend binnen de begroting van bedrijfsvoering te realiseren.

Hiermee komt de totale taakstelling voor de bedrijfsvoering uit op € 925.000.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Subsidies kleine burgerinitiatieven stoppen (Er is subsidie vanuit het Naoverfonds mogelijk)	25.000	25.000	100		25.000	25.000	25.000

Feitelijk is er een dubbele subsidiemogelijkheid voor kleinschalige burgerinitiatieven. In het kader van de juridische zorgvuldigheid wordt voorgesteld deze ombuiging vanaf 2022 te effectueren.

Ombuigidee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Bezuinigen op Uitvoeringsdiensten (ODA, VNOG) Buiten raamcontract	25.000	1.230.700	2		25.000	25.000	25.000

We sturen op een lagere afname van diensten. We hebben echter in 2019 gezien dat een lagere afname kan leiden tot een tekort bij de ODA dat dan door de deelnemers weer aangevuld moet worden.

Inkomstenverhogende maatregelen

Leges

Inkomstenverhogend idee	Opbrengst	Huidige budget	%	2021	2022	2023	2024
Legesverhogen	100.000	750.000	14	32.500	55.000	77.500	100.000

In het Berkelland in Balans deelproces Inkomstenverhoging is onderzocht welke mogelijkheden er zijn. Er zijn 5 vragen voorgelegd aan de groep inwoners die verder mee wilde denken met Berkelland in Balans. In totaal zijn er 258 reacties ontvangen (55%). Op alle vragen zijn heel veel reacties gegeven. Het beeld is sterk wisselend.

Rekening houdend met de suggesties en reacties uit de enquête stellen wij voor:

- € 10.000 taakstellend op te nemen voor verdere digitalisering en sturen op de compleetheid van een aanvraag op alle vergunningen/aanvragen uit de legesverordening.
- € 90.000 op te nemen als verhoging van de leges op titel 2, de Omgevingsvergunningen. Dit komt neer op een procentuele stijging van afgerond 14%. Dit betekent een jaarlijkse stijging van 3,5% per jaar van 2021 tot en met 2024.

Beide wijzigingen zullen wij verwerken bij de eerstvolgende vaststelling van de legesverordening.

In totaal verhogen wij hiermee onze inkomsten uit leges in 2024 met € 100.000.